

RIKSDAGENS PROTOKOLL.

1876. Andra Kammaren. N:o 37.

Lördagen den 8 April.

Kl. 10 f. m.

§ 1.

Justerades de i Kammarens sammanträden den 1 innevarande månad förda protokoll.

I sammanhang dermed begärdes ordet af

Herr Ehrenborg, som yttrade: Vid den justering, som nu egt rum af protokollet för den dag, då Andra Kammaren biföll Lag-Utskottets hemställan om antagande för Vesterbotten af den särskilda skogslagstiftning, som nu gäller för Norrbotten, och med stöd af medgifvandet i 77 § Riksdagordningen, anhåller jag — som icke eger någon skog att till afsalu sköfva, men som i egenskap af samhälls-medlem är intresserad af, att en god enskild skogshushållning icke måtte genom lagstiftning förhindras — att härmed få uttryckligen till protokollet tillkännagifva, det jag i följd af styrkt sjukdomsfall var urståndsatt att närvara vid ärendets behandling i Kammaren och således ej kan hafva någon delaktighet i det beslut i frågan som af denna Kammare fattades.

§ 2.

Skedde föredragning af Andra Kammarens Andra Tillfälliga Utskotts utlåtande N:o 8 (i samlingen N:o 31) i anledning af väckt förslag om aflåtande af underdånig skrifvelse till Kongl. Maj:t med anhållan om åtgärder för fortskyndande af de allmänna kartearbetena.

*Angående
åtgärder för
fortskyndande
af de allmänna
kartearbetena.*

Uti Herr A. Helanders motion, N:o 27, var föreslaget, "att Riksdagen ville i underdånighet anhålla, att, om möjligt till nästinstundande riksmöte, Kongl. Maj:t i nåder täcktes, för fortskyndande af de angelägna allmänna kartearbetena, framlägga förslag, afseende deras afslutande inom en tid af högst 50 år och under förutsättning att samtliga nuvarande karteverken till ett enda gemensamt sammanföras, samt

*Angående
åtgärder för
fortskyndande
af de allmänna
kartarbetena.*
(Forts.)

att Kongl. Maj:t tillika i öfrigt behagade meddela de närmare grunder och bestämmelser, som anses böra tillämpas, äfvensom uppgift å de årliga kostnader m. m., som erfordras, för att ändamålet med karteverksamheten så fullständigt som möjligt må kunna ernås.“

Och hade Utskottet rörande denna motion hemställt, att densamma måtte varda på det sätt bifallen:

att Riksdagen ville i underdånig skrifvelse anhålla, att Kongl. Maj:t, om möjligt till nästinstundande Riksdag, täcktes, för fortskyndande af de för landet viktiga allmänna kartarbetena, i nåder framlägga förslag, afseende deras afslutande inom en tid af högst 50 år och under förutsättning, att dels de nuvarande karteverken blefve sammanförda under en gemensam öfverstyrelse, och dels att verkställandet af åtminstone alla de arbeten, som rörde ortbestämningar, höjdmätning, landets geografiska uppmätning och kartläggning, jemte utarbetandet och mångfaldigandet af geografiska kartor, uppdroges åt ett och samma karteverk, hvars personal uteslutande egnade hela sin tid åt kartarbetena; samt att Kongl. Maj:t tillika i öfrigt, beträffande allt allmänt kartarbets utförande, ville så väl meddela behöfliga närmare grunder och bestämmelser, som ock uppgift å de årliga kostnader, som erfordrades, på det att ändamålet med karteverksamheten så fullständigt som möjligt måtte kunna ernås.

Herr Clairfelt, hvilken inom Utskottet reserverat sig mot nämnda hemställan, erhöll, efter densammas uppläsning, på begäran ordet och anförde: Som herrarne finna, har jag mot Utskottets förevarande hemställan anmält min reservation. Orsaken härtill är icke, att jag önskar någon förändring i det slut, hvartill Utskottet kommit, utan att jag icke kan godkänna en del af stiliseringen i utlåtandet. Utskottet yttrar sjelft på sid. 11 i utlåtandet, att det anser "generalstabens och arméns officerare borde lemnas tillfälle att vid landkarteverket erhålla den för dem nödiga undervisningen i fältmätning;" och längre fram på sid. 12 heter det i fråga om det allmänna landkarteverket, att det bör "till en början sammansättas af de nu vid generalstabens topografiska afdelning och ekonomiska karteverket anställda personer." Genom dessa yttranden anser jag, att Utskottet till en del har tagit på hand just hvad jag vill, ehuru derom ingenting finnes i klämman uttryckt, nemligen att det allmänna landkarteverket bör organiseras under militära lydtnadsförhållanden. Om generalstabens och arméns yngre officerare skola kommenderas till tjänstgöring vid allmänna landkarteverket och om de nuvarande medlemmarne af generalstabens topografiska afdelning skola öfvergå till allmänna landkarteverket, förutsätter detta verkets organisation på militärisk fot, ty eljest skulle ju dessa officerare gå i mistning af de rättigheter och förmåner, som de nu hafva vid ett militäriskt verk.

Jag har dessutom i min reservation anført andra skäl, hvarföre jag anser det fördelaktigast för karteverket att erhålla en militärisk organisation. Jag tror nemligen att det dels skulle blifva svårt att förmå officerare i allmänhet att tjänstgöra vid ett civilt

verk och dels blifva en vinst för det nya karteverket att såsom ledare vid arbetet erhålla de officerare, hvilken vid generalstabens senaste omorganisation blifvit dit öfverflyttade från den fordna topografiska corpsen. Derjemte vore det en fördel, om verket kunde tillegna sig de arbetskrafter, hvilka stå att få inom armén. Erfarenheten har visat att de unga officerare, hvilka egna sig åt kartarbeten, i allmänhet ega skicklighet och hafva varit till stor nytta för generalstabens topografiska afdelning. Dessa krafter skulle karteverket icke kunna tillegna sig, om det organiserades såsom civilt verk. Af dessa skäl och på grund af hvad jag i öfrigt uti reservationen anført, anser jag att Riksdagen bör såsom sin åsigt uttala, att det nya karteverket bör organiseras *under militära lydnessförhållanden*.

Man har man och man emellan talat om att Utskottets framställning icke bör bifallas, emedan det föreslagna karteverket skulle medföra alltför stora kostnader. Riksdagen skulle vara tvungen att taga konsekvenserna af sin begäran — säger man — och vidkännas stora utgifter i och för utförandet af den begärda organisationen; men redan i motionen har den ärade motionären påpekat och till en del utredt, att den nuvarande kostnaden för rikets samtliga karteverk icke behöfver öfverstigas genom en sådan anordning, som här är föreslagen, utan snarare minskas, och mig synes, att, om karteverken skulle så ordnas att de göromål, som hittills fördelats på flera särskilda afdelningar, uppdroges åt en enda afdelning eller åt det här föreslagna allmänna landkarteverket, sådant skulle föranleda en minskning i kostnaden. Man fruktar kanske, att den af Utskottet förordade öfverstyrelse skulle medföra ökade kostnader, men en sådan fruktan hyser jag för min del icke. Vi hafva redan nu ett exempel på en sådan institution i vårt land, nemligen statistiska beredningen, som är en öfverstyrelse för den statistiska verksamheten. Denna statistiska beredning består af nio personer, inberäknad chefen för Civildepartementet, som är sjelfskrifven ordförande, och kostnaden är högst obetydlig. Dess ledamöter hafva nemligen en ringa gratifikation, om jag icke missminner mig, en specie eller fyra kronor för hvarje sammanträde. Då nu, såsom herrarne torde finna af Utskottets betänkande, den af Utskottet föreslagna öfverstyrelse icke skulle sammanträda enligt regeln oftare än då plan för arbetena skall uppgöras eller Kongl. Maj:t vill inhemta utlåtande från styrelsen i någon fråga, är jag öfvertygad att några större kostnader för landet icke skulle uppkomma, om man antager Utskottets förslag.

Jag har äfven hört den mening uttalas, att Riksdagen icke skall gå Kongl. Maj:t i förväg och att det vore mycket ogrannlaga att nu aflåta en skrivelse, då Kongl. Maj:t redan anmodat chefen för generalstaben och chefen för generalstabens topografiska afdelning att så fort sig göra läter och senast före den 1 instundande Oktober till Kongl. Maj:t inkomma med en utredning i ungefärligen samma riktning, som i betänkandet afses. Utskottet föreställer sig likväl, att det icke skulle skada, om äfven Riksdagen yttrade sin tanke i detta hänseende och framlade för Kongl. Maj:t sin åsigt rörande karteverkens ordnande. Jag tror att något sådant icke skulle kunna betraktas så-

*Angående
åtgärder för
fortskyndande
af de allmänna
kartarbetena.
(Forts.)*

*Angående
åtgärder för
fortskryndande
af de allmänna
kartarbetena.
(Forts.)*

som ogrannlaga, utan jag håller tvärtom före att de som af Kongl. Maj:t fått berörda uppdrag skulle stanna i tacksamhet hos Riksdagen, om Riksdagen uttalade sin mening.

På grund af hvad jag anfört får jag yrka bifall till Utskottets förslag med den förändring, att efter orden "uppdragas åt ett och samma" insättas orden "under militära lydadsförhållanden organiseradt."

Herr Per Nilsson i Espö: Herr Talman! Man bör vara Utskottet tacksam för den historiska utredning som blifvit gjord i afseende å karteverket, oaktadt man icke kan komma till samma resultat som Utskottet. Då man tager i betraktande alla utredningar i denna fråga, alla skrivelser, som aflåtits till Kongl. Maj:t under de senare åren sedan vi först började med dessa tre karteverk, så finna vi att det har varit oupphörliga stridigheter rådande om sättet att i detta ärende gå tillväga. Skrivelser hafva inlemnats till regeringen; regeringen har tillsatt komitéer, och många utredningar hafva kommit i fråga. Nu slutligen har man kommit till ett någorlunda stadgadt resultat, så att dessa tre karteverken fått ett önskligt sammanhang med hvarandra. Då kan jag icke finna hvad anledning det kan vara för Riksdagen att nu återigen komma och göra framställning i detta syfte, förr än man får se om några år huru det kommer att utveckla sig och hvilka fördelar deraf kunna följa. Om nu det ekonomiska karteverket blifver färdigt om 50 eller om 100 år, kan det vara ungefär detsamma, då man ändå icke kan få det färdigt förr. Ty med den starka utveckling, som nu eger rum inom jordbruket, skall man om 50 eller 100 år litet känna till hurudan ställningen var i den stund som nu är. Således om det ekonomiska karteverket skulle medföra verkligt gagn, så att detsamma kunde läggas till grund för jordbruksstatistiken, borde det vara färdigt åtminstone om 10 år. Att nu forcera kartarbetena på det sätt, som föreslaget blifvit, kan jag derföre icke finna fördelaktigt, och att nu åter aflåta skrivelse till Kongl. Maj:t, som återigen skulle få allt det myckna besväret med utredning, med tillsättande af komité etc., anser jag temligen öfverflödigt, synnerligast som regeringen har så mycket annat att göra i anledning af de skrivelser som förut ingått till Kongl. Maj:t i många mycket viktigare frågor än denna, så att det verkligen synes som om Riksdagen fattats af en särskild mani att göra skrivelser till Kongl. Maj:t och öfverhopa Kongl. Maj:t med en mängd besvär, som icke motsvaras af de fördelar man önskar.

På grund af hvad jag anfört kan jag således icke annat än yrka afslag å Utskottets hemställan.

Herr Helander: Då Utskottet gått sin ordförandes mening så långt till mötes, att detsamma icke uttalat sig om karteverkspersonalens organisation, vare sig på civil eller militärisk fot, så hade jag nästan föreställt mig, att han icke skulle hafva funnit det nödigt att uttala någon från Utskottet afvikande mening. Som han emellertid nu detta gjort, så lärer jag vara närmast om att bemöta hvad han an-

dragit. Derförinnan bör jag likväl nämna, att jag visserligen icke är fullt belåten med Utskottets förslag, och att jag icke heller i allo kan gilla motiveringen, men att jag likväl icke velat reservera mig, emedan jag icke kan annat än medgifva att, äfven på det sätt Utskottet förordat utredning och organisation, karteverksamheten skall befordras och statens uppoffringar för densamma minskas. Helt säkert skall hvad som derutöfver är att önska snart derefter följa, om ock, innan man kommer till full insigt om nödvändigheten af *alla* karteverks förening, man skall nödgas finna sig vid eljest onödiga uppoffringar. Det är åter en påminnelse om den gamla erfarenheten, att ett godt mål sällan hinnes utan mycken betänksamhet och arbete.

För att nu återkomma till reservationen, så må jag bekänna, att jag varit något villrådig om reservantens verkliga mening med de "militäriska lydnadsförhållandena", om han dermed möjligen åsyftade att personalen verkligen skulle vara civil, men beredas den förmånen att lättare än andra civila medborgare kunna arresteras, eller kanske arkebuseras, eller om meningen vore att upprätta en verklig militär-corps. Af hans nyss hafda muntliga anförande kan jag förstå att han menat det senare. Till stöd för sin reservation har han åberopat ett yttrande af Generalmajoren Hazelius, i lifstiden, hvilket förkommer uti ett underdånigt utlåtande af den 6 November 1858, hvori han hade att uttala sig öfver då uppkommen fråga om det så kallade sockenkarteverkets förening med topografiska corpsen. Vid samma tillfälle yttrade han i hufvudfrågan följande: "— — sockenkarteverket ej kunde till det allmännas bätnad utföras, derest det icke komme att bearbetas af topografiska corpsen. "Det dröjde emellertid ej mer än några få år, eller till den 9 Januari 1865, då samme man, hvilken då hade att utlåta sig öfver ifrågakäld öfverflyttning af ekonomiska karteverket — hufvudsakligen detsamma som sockenkarteverket, fast under någon förändrad anordning — till topografiska corpsen, yttrade sig på följande sätt: "— — hvarken ett närmare samband och ännu mindre någon gemensamhet i styrelse eller förvaltning vore för de båda karteverken numera nyttig och lädande till deras fortgång;" vidare: "— — att topografiska corpsen — — omöjligen utan hinder för egna arbeten skulle kunna bland sin fåtaliga officerscorps anskaffa de nödvändiga ledarne för de ekonomiska kartearbetena — —", samt att: "det ekonomiska karteverket, en fortsättning af det landtmäteriet alltid tillhörande sockenkarteverket, vore också endast och allenast landtmäteriet — — —."

Då således uti hufvudsaken Hazelius helt och hållet på denna korta tid förändrat åsigt, ligger den slutsatsen nära, att han uti en bisak, sådan som det af reservanten citerade yttrandet, också dämera bytt om åsigt. Vare nu härmed huru som helst, så vågar jag det påståendet, att det ifrågavarande yttrandet blott och bart är en fras, utan att innefatta någon verklig sanning, åtminstone för så vidt det gäller det civila kartearbetet; ty om förhållandet vore annorlunda, så att man kunde draga en bestämd slutsats i afseende å påstådda företrädet under militära lydnadsförhållanden, så borde ett och samma kartearbete, i alla dess detaljer, vara utfördt af såväl civil som mili-

*Angående
ätgärder för
forts kyndande
af de allmänna
kartearbetena.
(Forts.)*

*Angående
utgifter för
fortskrydande
af de allmänna
kartarbetena.
(Forts.)*

tärisk corps. Om t. ex. ekonomiska kartverket för sitt ändamål fullständigt behandlat ett län, så borde precis samma arbete förut eller sedermera verkstälts af topografiska corpsen. Endast för sådan händelse kunde man säkert bedöma förhållandet. Men ett sådant storartadt dubbelarbete är icke gjordt, och därför saknar man också verklig grund för det åberopade yttrandets hållbarhet. Skulle likväl reservanten nöja sig med att draga slutsatser af sannolika förhållanden, såsom vid jämförelse emellan de resultat de olika kartverkens arbeten lemnat, så är det åtminstone min fulla öfvertygelse, att äfven i sådan händelse de militäriska lydnadsförhållandena icke hafva något företräde, utan tvärtom. Beviset för denna min åsigt vill jag ej besvära Kammaren med att åhöra mer än i den del som rörer kostnaden för karteverken, hvilken, enligt ofta nämnda yttrande, borde blifva mindre vid tillämpning af militära lydnadsförhållanden, hvilken åsigt likväl, att döma af sannolikheter, är fullkomligt oriktig. I det hänseendet får jag hänvisa till kostnaderna för ekonomiska kartverket för hela den tid detta varit i verksamhet, eller för åren 1860—1875. Jag har här i mina händer uträkningar och beräkningar af dessa kostnader, upptagande flera ark, hvilka jag icke skall, i anseende till deras stora omfång, uppläsa, utan endast meddela slutresultaten, hvarvid jag dock bör upplysa, att någon, om ock ringa, skiljaktighet mot hvad man af några officiella uppgifter kan sluta sig till, förefinnes, i det att jag fått medelkvantiteten af årliga arbetet att uppgå till ungefär 16,2 kvadratmil, då åter 15,9 eller högst 16 kvadratmil erhållas enligt officiella uppgifter. Detta vållar visserligen ock någon skilnad i beräknade medelkostnaden, som likväl ej är af nämnvärd betydelse. Denna kostnad vill jag nu meddela. För hela tiden af ekonomiska kartverkets tillvaro uppgår medelkostnaden per kvadratmil till något öfver 2,400 kronor. För särskilda perioder inom denna tidrymd är dock samma kostnad mycket olika, i det att under de första åtta åren, då kartverket ännu icke var ställt under ledning af annan myndighet, medelkostnaden per kvadratmil utgjorde endast 1,545 kronor, då deremot på de tre sista åren, då generalstabens topografiska afdelning haft ledningen om hand, medelkostnaden per år uppgått till ungefärligen 3,700 kronor, således vida mer än dubbelt mot under första tiden, hvarjemte uträkningen visar, att i mån som utgifterna varit större, årliga arbetskvantiteten blifvit mindre. Härvid vill jag ingalunda fördölja, att under senare åren aflöningen och omkostnader i öfrigt verkligen varit större än förut. Men som för den förra perioden tillkomma kostnaderna för inventarier och instrument samt graverings- och tryckningskostnader för utgifning af kartorna, som under senare perioden icke egt rum, så synes mig dessa särskilda kostnader för begge perioderna kumma från beräkningen uteslutas, och således nyss angifna resultat visa huruledes, under i öfrigt någorlunda lika förhållanden, att döma af sannolikheter, det blefve högst betydligt dyrare att ordna karteverkspersonalen på militärisk fot än om samma personal blefve civil.

Reservanten har ock, såsom skäl för sin mening, åberopat det förhållande, att väg- och vattenbyggnadscorpsen, hvars göromål äro

af civil natur, är militäriskt organiserad. Detta skäl bortfaller dock helt och hållet, om man fäster behörigt afseende vid hvad i den Kongl. skrivelsen angående nämnda corps upprättande är anfördt såsom anledning till den militäriska organisationen.

Vidare har reservanten fäst vid att generalstabens och arméns officerare skulle genom tjenstgöring vid det allmänna landkarteverket beredas erforderlig vana vid upprättande af karteutkast etc. Som likväl Utskottet, liksom äfven jag i min motion, uttryckligen nämnt och förutsatt att tillfälle skulle lemnas bemälda officerare såväl att vid landkarteverket erhålla för dem nödig undervisning i fältmätning, som ock, hvad generalstabsofficerarne särskildt vidkommer, de skulle sysselsättas med för dem i militäriskt hänseende nödiga karte- och beskrifningsarbeten, så kan jag ej finna hvad reservanten i denna del anført på något sätt visa behof af militärisk organisation; ty vore här ett verkligt behof för handen, så skulle äfven andra civila institutioner ombildas till militära, endast af det skäl att militäre tjenstemän behöfde anlita dem för att förskaffa sig insigter i arbeten af civil natur. Då borde jernvägstrafikstaten ställas på militärisk fot, emedan generalstabsofficern är i behof af att göra sig bekant med trafikförhållanden m. m. vid jernvägarne, o. s. v. Att en ung officer, som visat fallenhet för kartarbeten, skulle för allmänna karteverket kunna gå förlorad eller få mindre håg för detsamma, såsom reservanten synes antaga, i fall militäriska lydnadsförhållanden icke införas vid karteverket, lärer väl vid närmare begrundande befinnas orimligt. Då reservanten, lika med Utskottet, anser nödigt att personalen uteslutande egnar hela sin tid åt kartarbetena, kan frågan endast gälla huruvida en dylik ung militär finner sin uträkning vid att egna hela sin tid åt karteverksamhet, eller om han föredrager militärisk sysselsättning. Beslutet om sig för det förra, så skulle hans befattning i allt fall upphöra såsom verklig militär; i senare fallet ginge han ändock för karteverket förlorad.

Slutligen har reservanten åberopat förhållandena i andra länder. I afseende derå vill jag blott nämna att, om ock vi från främmande land kunna hemta mycket godt och efterföljansvärdt, så likväl icke kan ske uti allt, till följd af för vårt land egendomliga förhållanden. Hvad särskildt exemplet från Preussen beträffar, så har jag i det landet uppehållit mig vid tre särskilda tillfällen och känner deraf, hvad för öfrigt icke torde vara för någon obekant, att nästan allt der har militärisk anstrykning; ej underligt således att så äfven förhåller sig med landets kartepersonal. Då vår generalstab för 3 år sedan inrättades efter mönstret af den preussiska, antog man naturligtvis äfven här att med kartarbetena borde förfaras på samma sätt som i preussiska generalstabens. Mig är det likväl berättadt, att man sedermera kommit under fund med i Preussen att sättet icke var lämpligt, hvarföre man nyligen skulle hafva vidtagit en annan anordning, ehuru visserligen fortfarande så, att arbetet utföres af militärer. Äfven i Frankrike finnes ett militäriskt organiseradt karteverk, men det är ingen hemlighet att detta ingalunda följt med sin tid. Om ock således i flera europeiska länder organisationen är militärisk, är det

*Angående
åtgärder för
fortskrydande
af de allmänna
kartarbetena.*

(Forts.)

*Angående
åtgärder för
fortslyndande
af de allmänna
kartarbetena.
(Forts.)*

dock ett faktum att de skickligaste geograferna äro civila, hvaruppå synnerligast Tyskland och Belgien lemna bevis.

Jag inser mycket väl nödvändigheten af militäriska lydnadsförhållanden för personal som har verklig militärisk sysselsättning, hvartill jag icke kan räkna den vid civila karteverket anställda personal. Lika mycket som någon annan finner jag ock ordning och skick böra råda inom civila embetsmannacorpser; men detta kan vinnas utan militäriska lydnadsförhållanden, med tillämpning af erforderliga instruktioner, och isynnerhet derigenom att till chefsplatser och förmän i allmänhet utses lämpliga personer.

Reservanten antydde i sitt nyss hafda muntliga anförande, att det skulle vara afsigten hos denna Kammares majoritet att förkasta Utskottets förslag, hvilken förmodan synes fått bekräftelse genom näst efterföljde talares, Herr Pehr Nilssons i Espö, uppträdande, hvilken, trots alla de upplysningar som numera vunnits, likväl förklarade att de "3 karteverken" redan skulle fått behöfligt samband; att det kan göra detsamma om det "ekonomiska" karteverket fullbordas inom 50 eller 100 år; att, om detta karteverk skulle göra nytta, det borde fullbordas på 10 år, och att man i allt fall hade vidare utredning att vänta m. m. Det är således förgäfvos man bemödat sig upplysa derom hvilken oerlörd förlust som väntar statsverket, om det skall fortgå med karteverksamheten på sätt som nu sker. Jag kan ej förklara detta förhållande annorlunda, än att sjelfva saken för flertalet inom denna Kammare är temligen obekant, och det är sannerligen därför ej heller lätt att på en jemförelsevis kort stund bibringa en och annan mera kännedom derom, än som kunnat hemtas af de tryckta handlingarne. Något försök dertill måste jag dock göra och vill derföre främst fästa uppmärksamheten på den verkliga utomordentligt stora vikt frågan eger, redan derföre att det gäller en högst betydlig statsutgift. Naturligtvis vågar jag ej med någon säkerhet uttala mig om beloppet, men min öfvertygelse är att, om jag förutsätter att kartearbetena skola och böra fortgå på sätt för det närvarande sker, de icke kunna fullbordas för mindre belopp än 20 millioner kronor. Sannolikt är att verkliga kostnaden kommer att gå vida derutöfver, kanske till dubbelt. Om kostnaden skall blifva högre eller lägre är väsentligen beroende af den omständigheten, om man förr eller senare kommer till insigt om att man arbetat efter en förvänd plan. Skulle nu, oakadt allt hvad motionen och Utskottets utlåtande visa, man verkligen, såsom antydt är, hafva att förvänta en utredning på sätt som nu är ifrågastäldt, då kan jag naturligtvis ej annat än medgifva, att en underdånig skrifvelse vore alldeles onödig, ty, om ändamålet ändå vinnes, så bör man väl ej aflåta en skrifvelse blott för det nöjet att få skriva. Jag har emellertid ingen anledning till det antagande, att Kongl. Maj:t med sina befallningar till cheferna för generalstaben och för samma stabs topografiska afdelning verkligen afsett en utredning af fullt samma beskaffenhet, som Utskottet föreslår, om jag nemligen håller mig till ordalydelsen af dessa befallningar, på sätt jag skall visa. Förut ber jag likväl få nämna, att jag är regeringen tacksam för att densamma äskat någon utredning, om ock ej tillfyllest-

görande, emedan deraf kan dragas den slutsats, att sjelfva saken icke är glömd och att organisationen af den 15 December 1871 i sjelfva verket endast är att anse såsom provisorisk, samt att det verkliga icke förhåller sig så som åtskilliga ledamöter af Riksdagen förra året yttrade, att det skulle vara omöjligt eller tjena till intet att söka åstadkomma en utredning i det syfte som här är i fråga. Hvad nu de nyssnämnda nådiga befallningarne angår, så inhemtar man af den Kongl. propositionen N:o 1 till denna Riksdag, att Kongl. Maj:t icke satt i fråga någon utredning beträffande ekonomiska karteverket för hela Norrland, med undantag allenast för Norrbottens län. Icke heller för sjökarteverket och geologiska undersökningen, och ej heller synes det vara ifrågasatt att åstadkomma någon förändrad anordning i afseende å karteverkens bearbetaende. Utan någon utredning jemväl beträffande här ifrågavarande delar af karteverksamheten lär icke något nämnvärdt resultat, ledande till ett bättre, kunna förväntas af anbefalda partiela utredningen. Att det är behöfligt att få utredningen sträckt vidare skall jag söka leda i bevis derigenom, att jag lem-nar åtminstone någon antydning om tid och kostnader, om det ock ej kan ske med auspråk på någon säkerhet.

Hvad beträffar topografiska kartarbetena, har jag om dem redan i motionen lemnat någon uppgift, hufvudsakligen grundad på yttrande af chefen för generalstaben, hvarföre jag endast här vill tillägga, att om dessa arbeten skola medtaga större eller mindre kostnad, kan vara beroende deraf, om man intager i beräkningen, eller icke, någon del af kostnaden för det af ekonomiska karteverket utförda, men dock för det topografiska behöfliga stomkartarbetet. Hvad angår ekonomiska karteverket, så har detsamma hittills, enligt Kongl. propositionen N:o 1 till innevarande Riksdag, sträckt sig till en areal af 254,7 kvadratmil. Om man icke i beräkningen intager Norrbottens län, och således endast afser allmänna ekonomiska karteverket, så återstår en areal af ungefär 2,700 kvadratmil, och som arbetskvantiteten per år utgör 16 kvadratmil, skulle det således, efter sådan beräkningsgrund, ännu erfordras omkring 170 år för verkets fullbordning; och som, enligt hvad förut är uppgifvet, hvarje kvadratmil under senaste 3 år kostat ungefärligen 3,700 kronor, så skulle totala kostnaden blifva ungefärligen 10 millioner. I sammanhang härmed bör jag dock nämna, att det synes nästan säkert att för Norrland annan skala måste användas än den som nu begagnas för öfriga delen af riket. Detta jemte några andra förhållanden torde komma att bidraga dertill att tid och kostnader för detta karteverk likväl icke böra blifva så betydliga, som nu angifvits.

Övergående till den så kallade geologiska undersökningen anser jag mig böra meddela, att med Kongl. propositionen N:o 22 till Riksdagen 1856—1858 åtföljde en beräkning af tid och kostnader för detta karteverk; och förekommer härom i samma proposition följande:

”Hela landets geologiska undersökning enligt den nu uppgjorda planen skulle kunna medhinnas under loppet af 19 år, om ej förr, och då derefter troligen 3 år erfordrades för berättelsens redigerande jemte den sista handläggningen och arbetenas tryckning, kunde följ-

*Angående
åtgärder för
fortskyndande
af de allmänna
kartarbetena.
(Forts.)*

*Angående
åtgärder för
fortskrydande
af de allmänna
kartarbetena.
(Forts.)*

aktligen efter 22 års förlopp den allmänna geologiska kartan öfver hela riket, jemte tillhörande beskrifning, vara utgifven. — —

För första året begärdes 15,000, för det andra 20,000, för det tredje 25,000 och för hvardera af de 19 följande åren 27,000, tillsammans således 573,000 kronor. Årsanslaget hade år 1870 redan stigit till 55,000 och utgör för nästa år 81,000 kronor. För det närvarande äro 491 kvadratmil kartlagda. Under antagande att arbetskvantiteten för nästföljande och innevarande år blir lika med den för år 1875, skulle, efter de 19 årens förlopp ifrån karteverkets början, i stället för att rikets hela areal då borde hafva medhunnits, endast omkring en sjundedel deraf i verkligheten blifvit geologiskt bearbetad, för en kostnad som, om jernkontorets bidrag och inkomsten på karteförsäljningen medräknas, säkerligen uppgår till minst dubbelt mot den beräknade. Jag medger gerna att det var ytterst svårt att från början noga beräkna både tid och kostnader, och det har också visat sig att man vid då skedda beräkning högst betydligt misstagit sig; men detta visar just huru nödvändigt det är att nu, sedan man har flera års erfarenhet att stödja sig vid, räkna om igen, helst det i andra afseenden är ytterst nödvändigt att bättre ordna karteverksamheten äfven inom det geologiska området. Skulle man nu med ledning af hittills behandlade arealen och hvad som ännu återstår att bearbeta, samt under antagande att fortfarande enahanda anslag lemnas som för år 1877, så skulle återstående kostnaden för detta karteverk komma att uppgå till omkring 8 millioner kronor och återstående arbetstiden öfverstiga 100 år. Antagligen skall dock en noggrannare beräkning angifva ett bättre resultat.

Jag skall icke besvära Kammaren med någon kalkyl i fråga om sjökarteverket, beträffande hvilket det ock är vida svårare att anställa beräkning. Det anförda läser emellertid visa vigten deraf att den ifrågasatta utredningen erforderligen utsträckes.

Flere ledamöter af denna Kammare hafva enskildt tillsport mig derom, huruvida en mot uppoffringarne svarande nytta verkligen stode att vinna, om man först efter 50 år kunde få hela karteverket afslutadt. Hvad jag nu anför bevisar emellertid att det antagligen erfordras åtminstone dubbelt längre tid, om ingen särskild anordning vidtages för att målet hastigare må vinnas; och jag förmodar att jag icke behöfver uppehålla mig vid någon bevisning för det antagandet, att det är fördelaktigare att få arbetet färdigt på 50 än på 100 år, om ock Herr Pehr Nilsson i Espö icke kan, såsom han nämnt, uppfatta detta. Vill man nu komma till ett hastigare afslutande, så läser man hafva att välja emellan högre årliga anslag eller en förändrad anordning af karteverksamheten så, att, utan större utgifter än som statsverket för det närvarande vidkännes, målet må kunna ernås. Då jag är af den flera gånger uttalade åsigten, att statsutgifterna för karteverken icke torde böra väsentligen ökas, äfvensom att det är nödvändigt att annorlunda organisera karteverksamheten, så är deraf klart att jag icke kan annat än förorda det senare sättet att tillvägagå, såsom det enda som kan lända till ett godt resultat. Hvad blir nu följden af att icke antaga Utskottets förslag, och i fall

det ej heller inträffar så, som man förmenar, att Kongl. Maj:t skulle, utan särskild begäran från Riksdagen, lemna erforderlig utredning? Naturligtvis att det fortfarande kommer att tillgå såsom nu, och att således staten onödigtvis uppför millioner. Kan ett sådant förhållande verkligen synas denna Kammarens majoritet vara önskvärdt?

Jag skall, för ögonblicket åtminstone, ej vidare upptaga Kammarens tid. Som jag icke reserverat mig mot Utskottets förslag, anser jag mig icke böra tillstyrka motionen; och yrkar därför att, utan afseende å hvad reservanten anfört, Kammaren måtte bifalla Utskottets förslag.

Herr Lindmark: Den siste talaren yttrade, att denna fråga vore obekant för de flesta ledamöterna i denna Kammare och att han därför ville lemna åtskilliga upplysningar i ämnet. Likväl har han i sin motion yrkat, att i en fråga, som verkligen är så invecklad, Riksdagen skulle ingå till Kongl. Maj:t med begäran om en ny organisation af alla dessa karteverk. Men då af vår obekantskap med hithörande förhållanden måste uppstå så stora svårigheter för oss att sätta oss in i saken, att vi nödgas nästan helt och hållet lita på de uppgifter en fackman bland oss kan lemna, anser jag just detta vara ett tillräckligt skäl för mig att yrka afslag å förslaget.

Ett ytterligare skäl därför ligger deri, att motionären och Utskottet icke blifvit ense om saken; ty då motionären i sitt rikskarteverk velat hafva inbegripna ej mindre sjökarteverket, än äfven den geologiska undersökningen, så böra, enligt Utskottets åsigt, dessa verk blifva fristående från rikskarteverket. Sålunda se vi nu, att inom Utskottet, der motionären varit ledamot, enighet i en så viktig punkt icke erhållits, och jag tror detta vara ett ganska godt skäl för den åsigt, att Kammaren icke är mogen att i ett ämne, sådant som detta, hos Kongl. Maj:t framställa något förslag.

I motionen finner jag icke något tvifvelsmål om det förtroende, som det ekonomiska karteverket åtnjuter, men hvad Herr Per Nilsson i Espö nyss yttrat är i detta hänseende rätt betecknande, och icke så få torde härutinnan instämma med honom. Det ekonomiska karteverket har till uppgift att meddela säkra upplysningar om rikets areal och dess fördelning i ekonomiskt hänseende samt att uppgöra stomkartor, de der skola tjena till grundval för den topografiska kartläggningen. Vidare har det ekonomiska karteverket skyldighet att lemna material till den statistiska centralbyrån för de beräkningar som erfordras för uppgörande af jordbruksstatistiken. Det är otvifvelaktigt att det ekonomiska karteverket kan lemna säkra uppgifter om landets areal i. m., men de uppgifter, som lemnas i ekonomiskt hänseende, kunna icke för en längre tid vara tillförlitliga. Det har inträffat att 10 år efter det kartläggningen af Upland slutades, befans det, att arealen af den öppna jorden ökats med tre fjerdedels kvadratmil. Det har äfven visat sig att i Örebro län, der sådan kartläggning äfven skett, hela arealen, under det att arealuträkningarne pågingo, ökades med 6,000 tunland. Detta torde visa, att det ekonomiska

*Angående
åtgärder för
fortskrymdande
af de allmänna
kartearbetena.
(Forts.)*

*Angående
åtgärder för
fortsmyndande
af de allmänna
kartarbetena.
(Forts.)*

karteverket är på afvägar, så att en omreglering af detsammans verksamhet är det första, som man bör taga under ompröfning.

Hvad beträffar de stomkartarbeten, som det ekonomiska karteverket har att lemna till det topografiska arbetet, så är det bekant, att det ekonomiska karteverket måste göra de arbeten, som dertill erfordras, i en skala af 1:20,000, hvilket är en mycket dyr skala, såsom man vet, enär hvarje kvadratmil, som enligt denna skala kartlägges, kostar 3,500 à 3,700 kronor. Det topografiska karteverket kunde för sitt arbete vara belåtet med en skala af 1:50,000, och enligt denna skala kunna stomkartor upprättas med en kostnad af allenast 270 kronor för kvadratnilen.

Slutligen vill jag nämna att hvad angår de uppgifter, som från det ekonomiska karteverket lemnas till statistiska centralbyrån, så, enligt hvad jag vid samtal med åtskilliga personer inhämtat, har det visat sig, att dessa uppgifter varit föga tillfredsställande, och således denna del af ekonomiska karteverkets verksamhet af ringa eller ingen nytta.

Alla dessa af mig nu anförda förhållanden synas mig utgöra giltig anledning till spörsmål, huruvida ekonomiska karteverket uppfyller sitt ändamål och svarar emot de kostnader, som på detsamma nedläggas. En förändring torde väl böra ske i ett arbete, som kräver så stora kostnader, som detta, och likväl icke kan sägas vara annat än ett försöksarbete, emedan det icke kan tillfredsställa de fordringar man derpå velat ställa. Jag är visserligen icke kartograf och kan således icke uttala ett fullt bestämdt omdöme i detta afseende, men jag har dock skäl att antaga, att de olika skalor, i hvilka dess arbeten verkställas, skadligt inverka ej blott på de kostnader, som karteverket kräver, än äfven på den tid, som erfordras för dess afslutande.

I Frankrike, det land, som har det fullständigaste karteverk i världen, har man efter hand upplagt en jordbrukskadaster d. v. s. en kartläggning af jorden, som är till för regleringen af grundskatterna. Denna jordbrukskadaster har blifvit upplagd i en skala af 1:2,500, en skala, som är mycket dyr, enär man måst använda ej mindre än 150 millioner francs på denna kartläggning.

En sådan kostnad må ett land gerna underkasta sig, när dess grundskatter uppgå till ett belopp af 550 millioner kronor, hvilken summa tillväxer allt efter som jorden förbättras och tilltager i bördighet. Men jag hemställer huruvida det kan löna mödan att vidtaga sådana arbeten hos oss endast för att få reda på huru mycket staten kommer att förlora, då grundskatterna skola afskrivas. Nu har man emellertid i Frankrike arbetat i skalan 1:40,000 och utgifvit kartor i skalan 1:80,000; man började med att använda skalan af 1:10,000, men detta visade sig vara för dyrt. Ty sedan den mindre skalan antogs, vann man 20 gånger i tid; jag kan icke underlåta att fästa mig vid några uttryck i motionen, som förefalla mig förråda en mindre välvillig sinnesstämning mot militärkartograferne, uttryck, som jag tror vara mindre välgrundade, åtminstone hvad sjökarteverket beträffar. Det heter på sidan 20 i motionen: "Det är ju

naturligt att de i instruktionen för sjökartekontoret för mätningarnas säkerhet bestämda trigonometriska och astronomiska grunderna för detta karteverk äro alldeles desamma som för de öfriga, och att det således är fullkomligen öfverflödigt, ja till och med *äfventyrligt*, samt ledande till omgång och onödig kostnad, att låta sjökartekontorets fåtaliga personal sysselsättas med astronomiska observationer och trigonometriska mätningar för erhållande af triangelnät för sjökartornas behöriga sammansättning, helst detta arbete borde ske i sammanhang med ortbestämmelserna å fastlandet.“ Jag vill tolka detta uttryck “äfventyrligt“ så, att dermed afses, att det icke skulle vara riktigt att draga de få krafter, som finnas i sjökartekontoret, från deras egentliga arbete. Ett faktum är emellertid, att sjöofficerarne haft dessa beräkningar sig uppdragna år från år dels i Norrbotten och dels i trakterna omkring Mälaren. Hvad landt officerarne vidkommer, som äro kommanderade till dessa arbeten, förekommer på ett ställe: “utan detta komme förhöjningen säkerligen att användas för anställande af flera tillfälliga biträden (kommenderade officerare) hvaraf något godt icke kan vara att förvänta.“ Jag är icke kompetent att bedöma deras arbeten, men jag är öfvertygad om att de, som hafva ledningen deraf, noga tillse, att icke något underhaltigt arbete lemnas. Hufvudsaken är ju, att officerarne äro skickliga att taga del i sådana kartarbeten; och det finnes en förberedande afdelning, hvarest de, efter att först hafva ritat tre månader på kontoret, inhemta det praktiska sättet för kartläggning; först sedan de visat sig kompetente att taga del i arbetena. antagas de såsom biträden på tre eller flera år. De måste sålunda antagas förstå sin sak och jag kan icke finna, att detta skulle hafva någon ofördelaktig verkan i ekonomiskt hänseende, snarare tvärtom.

Emellertid är jag, som sagdt, icke för att Riksdagen skall afåta den föreslagna skrifvelsen, dels derföre att jag anser Kammaren icke vara kompetent att afgifva förslag till en organisation i en så invecklad fråga och dels derföre att Kongl. Maj:t anbefalt afdelningschefen att inkomma med förslag om kostnaden och tiden för dessa arbetens fullbordande. Ett sådant förslag måste vidröra så många frågor, att Kongl. Maj:t icke torde underlåta att för sakens utredning tillsätta en komité, hvarföre Herr Helanders motion nu icke kan behöfva för-
anleda till någon åtgärd.

Jag hemställer om afslag å Utskottets förslag.

Herr Leijer: Jag har begärt ordet egentligen för att yttra ett par ord angående reservationen. Jag har nemligen ansett, att Kammaren icke borde tro, det Herr Clairfelt ensam inom Utskottet haft den tanken, att en militärisk anordning af ekonomiska karteverket skulle vara det ändamålsenligaste; jag har ansett mig skyldig att nämna, att många flere än han tänkt i samma riktning. Men då man ansåg, att det icke skulle kunna vara af särdeles stor betydelse för frågan att åtminstone för närvarande uttala, huruvida den civila eller militära anordningen vore den lämpligaste, då nemligen Kongl. Maj:t måste vara i vida bättre tillfälle att derom yttra sig, så fann

*Angående
åtgärder för
fortskryndande
af de allmänna
kartarbetena.
(Forts.)*

*Angående
åtgärder för
fortskyndande
af de allmänna
kartarbetena.
(Forts.)*

man det vara enklast att tillmötesgå motionären genom att utesluta allt yttrande derom, då det ju i allt fall är en detaljfråga.

Medan jag har ordet ber jag emellertid få tillägga ett par ord. Det har här blifvit yrkadt afslag å Utskottets förslag, ett yrkande, som jag för min del icke kan anse vara tillräckligt motiveradt. Jag skall yttra mig helt kort. Motionären har visat, att då ekonomiska karteverket inrättades, beräknades det kunna sluta sina arbeten på 22 år med en kostnad af 27,000 kronor om året; för närvarande åter uppgår kostnaden för dessa arbeten till nära 100,000 kronor om året. Hela arbetet var från början beräknadt att inalles komma att kosta 523,000 kronor, men om arbetet nu skulle fortgå i 100 år, få vi en helt annan summa. Alla öfriga kartearbeten har han beräknat skulle fortgå i 100 eller 150 år och kosta omkring 350,000 kronor om året. Detta gör således, om man räknar det mindre antalet år, eller 100, 35 millioner kronor.

Den föregående talaren har sagt, att han ansåg, att ekonomiska karteverkets ändamål egentligen skulle vara att utreda huru mycket staten skall komma att förlora, då grundskatterna en gång afskrivas. Har han rätt derutinnan, att detta är det enda målet med dessa arbeten, så får jag säga, att frågan för mig ställer sig synnerligen enkel, nemligen att man i så fall borde helt enkelt upphöra med alla kartearbeten. Men jag tror att han i detta påstående har fullkomligt orätt; ty detta är väl ändock det minsta ändamålet med dessa arbeten, och jag anser mig icke behöfva ingå i några långa deduktioner för att visa, att dessa kartearbeten hafva en vida högre och bättre betydelse, samt att frågan således gäller att behålla dem qvar och beräkna hvad de kosta och huru de utföras.

Beträffande kostnaden, som den föregående talaren omnämnde, torde det vara temligen påtagligt, att det uppkommer en stor vinst om det endast stannar vid dessa 35 millioner. Men detta utgör likväl icke efter min uppfattning hufvudsaken, utan frågan är, huru skall detta arbete kunna fullbordas, så att det efter 100 år är dugligt? Jag tror, att för hvar och en, som vill läsa rätt innantill, den utredning Utskottet här lemnat skall vara tillräcklig för att visa, att dessa arbeten för närvarande icke äro så ordnade, att de kunna lemna en fullgod produkt; och då nu Kongl. Maj:t anbefalt en utredning om den tid, inom hvilken vissa af dessa arbeten skola kunna afslutas, synes mig tidpunkten vara särdeles lämplig, att Riksdagen hos Kongl. Maj:t begär en litet fullständigare utredning, nemligen äfven om *sättet* huru arbetena må kunna utföras. På dessa grunder förefaller det mig, som om Riksdagen utan all tvekan borde kunna medgifva den enkla framställning, som Utskottet här föreslagit och till hvilken jag således yrkar bifall.

Herr Helander: Jag vill så mycket hellre ställa mig den nyss gjorda uppmaningen till efterrättelse, som man enskildt anhållit, att jag icke måtte för länge uppptaga tiden, men jag kan icke underlåta att bemöta några af Herr Lindmarks anmärkningar. Han finner det innefatta skäl för afslag då icke alla utskottsledamöter om ett

beslut äro ense. Vidhåller han ständigt denna åsigt, så lärers han mycket sällan få skäl att bifalla något som inom denna Kammare kommer under diskussion. Hvarföre han, i likhet med en talare förut, särskildt uppehåller sig vid ekonomiska karteverket, har jag verkligen svårt att förstå. Har han kanske den föreställningen, att jag har förkärlek för detta karteverk? vore så verkligen förhållandet, så borde jag väl icke ifrå för att samma karteverk upphöra att existera. Eller har man kanske så ofullständigt satt sig in i hela det ämne, som nu är under behandling, att man förmodar saken endast gäller ekonomiska karteverket? Det ser sannerligen ut som om man kunde misstänka detta, hvilken misstanke emellertid hufvudsakligen gäller en föregående talare. Herr Lindmark framkastar åter den flera gånger vederlagda anmärkningen mot ekonomiska karteverkets arealuppgifter. Det är både ledsamt och obehagligt att åter vidröra detta ämne, och jag vill därför endast göra det i största korthet. Naturligtvis har Herr Lindmark sig bekant, att om man uppmätte hvarje hemman och lägenhet m. m., hvaraf hela vårt land bildas, hvar för sig, och sammanräknade den sålunda uppkommande arealen samt jemförde denna med den areal, som erhålles af en fullständigt och noga sammansatt geografisk karta öfver riket, skilnaden skulle blifva ganska betydlig, men lätt förklarad af den omständigheten, att den förra operationen, till följd af afbildningen å en stor mängd skenbara horisontalplan, angåfve en falsk areal mot den säkrare, som vinnes genom att behörigt afseende fästes vid jordens rundning. Följaktligen skall också större eller mindre skilnad i arealen uppkomma, när det gäller större eller mindre delar af hela riket. Nu uppger Herr Lindmark tillika den, såsom han tyckes anse det, ofantliga skilnaden i areal af odlad jord, som, om jag rätt uppfattade det, skulle förefinnas för Upsala län emellan ekonomiska karteverkets uppgifter och de uppgifter som jordbruksstatistiken lemnat. Som jag tillhört landtmäteriet i mer än 40 år och allt ifrån början, år 1865, haft ledningen om hand beträffande jordbruksstatistiken inom Södermanlands län, så förmodar jag att jag må anses kompetent att bedöma det förhållande Herr Lindmark uppgifvit. Att en arealskilnad af, såsom det uppgifvits, omkring 100,000 kvadratref — således ungefär 18,000 tunnland — under loppet af 10 år uppkommit, deri kan icke ligga något det ringaste att förundra sig öfver. I det län jag tillhör odlas årligen 1,200 à 1,500 tunnland; således ligger förklaringen mycket nära. Vill man nu påstå att det är de jordbruksstatistiska uppgifterna som visa otillförlitligheten af ekonomiska karteverkets arealuppgifter, så kan ingen föreställning vara falskare än denna, som hvar och en lätt inser, hvilken har ringaste insigt i karte- och jordbruksstatistiska förhållandena. En sådan känner att man visserligen af nyare landtmäterikartor än sådana, som användts för karteverket, kan få säkrare uppgifter än af samma karteverk, om nemligen åkerarealen blifvit tillökad, men i andra fall är det alldeles påtagligt att arealen, såsom man oftast räknar sig till densamma för jordbruksstatistikens behof, eller efter utsädet af olika sädesslag, icke kan vara exakt, och således kunna de jordbruksstatistiska uppgifterna omöjligen åberopas emot tillförlitligheten af ekono-

*Angående
åtgärder för
fortskrydande
af de allmänna
kartearbetena.
(Forts.)*

*Angående
åtgärder för
fortskynnande
af de allmänna
kartarbetena.
(Forts.)*

miska karteverkets arealuppgifter, men väl understundom i någon mån, der odling i en senare tid tillkommit, visa ett för tiden, då dessa uppgifter lemnas, riktigare resultat för en eller annan egendom. Äfven karteverket skulle lemna dylika bättre uppgifter för en senare tid, om fortgående revision af kartorna efter vissa tiders mellanrum vidtoges, hvilket borde kunna ske utan att dermed några synnerligt stora kostnader vore förknippade.

Då åtskilligt annat af hvad Herr Lindmark anförde redan i mitt förra anförande blifvit omnämndt, och en stor del af hvad han yttrade dels har vunnit förklaring uti Utskottets betänkande och dels synes mig icke erfordra bemötande; så skall jag ej längre upptaga Kammarens tid, utan återoppar mitt redan gjorda yrkande om bifall till Utskottets förslag.

Herr Carl Ifvarsson: Förevarande ämne är utan tvifvel af beskaffenhet, att man derom kan tala och skriva huru mycket man vill; ja, man skulle verkligen kunna skriva en hel historik öfver hvad som rörande denna fråga förekommit. Man har det oakadt sagt, att detta ämne skulle vara för de fleste af Kammarens ledamöter obekant; men jag tror icke att det är främmande för någon af dem, utan att fast hellre hvar och en har reda på denna sak, hvilken varit på tal under en lång följd af år vid nästan hvarje riksdag. Jag trodde likväl att, sedan regeringen tagit frågan om hand, densamma skulle så småningom dö bort och att vi således skulle slippa att vidare höra talas derom; men nu har den kommit tillbaka såsom en efterdyning af den sjögång, som pågick, efter den strid, som förevar emellan dem, hvilka stodo i spetsen för de topografiska och ekonomiska karteverken. Äfven om man icke förut hade den ringaste reda på frågan, så kan man — tack vare den sakrika utredning deraf, som Utskottet åstadkommit — genom att studera Utskottets föreliggande utlåtande göra sig fullt förtrogen med densamma, hvarföre ock någon lång diskussion icke är af nöden för att en hvar må kunna bedöma saken. Återstår således den frågan, om det är behöfligt eller icke att affåta den af Utskottet föreslagna skrifvelsen till Kongl. Maj:t.

För min del synes det klart, att denna skrifvelse är alldeles behöflig, ty, sedan regeringen en gång tagit saken om hand, lär den, utan särskilda påminnelser från Riksdagens sida, icke underlåta att, i hvad på densamma ankommer, vidtaga de åtgärder, som må befinnas lämpliga. I ett afseende skulle dock nämnda skrifvelse hafva skäl för sig, nemligen under förutsättning att man önskade tillsättandet af en öfverstyrelse för karteverken. Men jag tror dock att de fleste af Kammarens ledamöter icke önska sig flera sådana öfverstyrelser, än dem vi redan hafva. Anse de åter, att en öfverstyrelse är nödvändig, så måste följderna af nämnda skrifvelse blifva den, att, hvilka förslag regeringen i detta afseende än må göra, medel måste anslås till den nya apparaten. Måne det då skulle vara Riksdagen värdigt att, efter det regeringen framlagt ett förslag angående en särskild öfverstyrelse, Riksdagen vägrade att antaga detsamma, under förklaring att den icke hade tillräckliga medel för dess genomförande? Man bör taga detta

i betraktande innan man beslutar sig för berörda skrifvelse, hvilken jag för min del anser alldeles öfverflödig, samt, om icke skadlig, åtminstone mindre lämplig.

Af dessa skäl förenar jag mig med dem, som yrka afslag å Utskottets hemställan.

*Angående
åtgärder för
fortskrydande
af de allmänna
kartarbetena.
(Forts.)*

Sedan öfverläggningen förklarats slutad, gaf Herr Talmannen propositioner, enligt de yrkanden, som förekommit, dels på bifall till Utskottets hemställan i oförändradt skick, dels på bifall till samma hemställan med den förändring Herr Clairfelt föreslagit, dels ock slutligen på afslag; och enär den sistnämnda propositionen blef med öfvervägande ja besvarad, hade Kammaren alltså afslagit Utskottets hemställan.

§ 3.

Förekom till behandling Bevillnings-Utskottets betänkande N:o 3, angående stämpelpappersafgiften.

*Angående
ändringar i
stämpel-
pappersför-
fattningen.*

Herr Nils Larson, som anmält att han ville yttra sig i fråga om sättet för föredragningen af detta ärende, blef i sådant afseende uppropad och anförde: Då den första punkten af föreliggande betänkande, hvilken behandlar 2 § af nu gällande förordning angående stämpelpappersafgiften, berör i fråga satta förändrade föreskrifter om valören af de stämplat, hvilka hädanefter skola vara att tillgå, samt dessa föreskrifter naturligtvis måste blifva beroende af de beslut, Kammaren kommer att fatta vid hvardera af de följande paragraferna, i synnerhet vid § 5, så hemställer jag, att, vid föredragning af samma betänkande, förstnämnda punkt måtte tills vidare förbigås, samt först sedan Kammaren angående § 5 fattat beslut komma under ompröfning.

Vidare ber jag att Kammaren i afseende å föredragningen fattar det beslut, att, om vissa delar af betänkandet varda återremitterade, under det att andra delar deraf bifallas, Kammaren i sådant fall lennar Utskottet öppet att, för den händelse Utskottet i anledning af återremissen finner sig föranlåtet, framställa nya förslag, äfven föreslå de jemkningar i de af Kammaren redan godkända punkter, som möjligen stå i oskiljaktigt samband med de delar, som blifvit till Utskottets förnyade behandling återremitterade.

Slutligen hemställer jag, att så måtte vid föredragningen förfaras, att omedelbart efter det hvarje punkt af Utskottets betänkande blifvit af Kammaren afgjord, motsvarande delar af det vid samma betänkande fogade författningsförslag till pröfning upptagas.

I anledning af hvad Herr Nils Larson sålunda föreslagit, beslöts på derom af Herr Talmannen gifven proposition: att betänkandet skulle punktvis föredragas, men *punkten 1* icke förr till afgörande företagas än Kammaren beslutit öfver de punkter, som hade afseende

Angående
ändringar i
stämpel-
pappersför-
fattningen.
(Forts.)

på § 5 i författningen angående stämpelpappersafgiften; vidare att, så snart beslut öfver hvarje särskild punkt fattats, motsvarande paragraf i det vid betänkandet fogade förslag till författning skulle anses i öfverensstämmelse dermed afgjord; och slutligen att, i händelse några paragrafer komme att återremitteras och andra deremot gillas, det skulle stå Utskottet öppet att äfven i de gillade paragraferna vidtaga de ändringar, som af återremisserna kunde föranledas.

Enligt nu omförmälda, af Kammaren antagna föredragningsordning, upplästes först Utskottets hemställanden i *punkten 2* äfvensom de delar af Utskottets författningsförslag, som dessa hemställanden afsågo; hvarefter berörda punkt i sin helhet bifölls.

Innan föredragning dernäst skedde af *punkten 3*, hemställde Herr Talmannen, huruvida Kammaren ville besluta, att uppläsning af de till återstående *punkten* hörande delar af författningsförslaget icke behöfde ega rum; hvilken hemställan bifölls.

Punkten 3.

Utskottet hade tillstyrkt, att hvad § 4 i nu gällande författning innehåller i afseende å stämpelpappersafgift för fullmakter, konstitutional eller antagningsbevis för notarii publici, skeppsklarerare och stadsmäklare måtte så till vida förändras, att notarii publici komme att erlägga i Stockholm och Göteborg 50 kronor och i de öfriga städerna 15 kronor (i stället för respektive 100 och 25 kronor); skeppsklarerare i Stockholm och Göteborg 150 kronor, och i de öfriga städerna 25 kronor (i stället för respektive 250 och 50 kronor); och stadsmäklare i Stockholm och Göteborg 200 kronor och i de öfriga städerna 50 kronor (i stället för respektive 400 och 100 kronor.)

Herr Hæggström yttrade: Af nu föreliggande förslag, visar det sig, att notarii publici i Stockholm och Göteborg skulle få en nedsättning i stämpeln å deras fullmakter uppgående till 50 procent af det nu utgående stämpelbeloppet, men notarii publici i öfriga städer en nedsättning af 40 procent, medan för skeppsklarerare ett omvänt förhållande skulle ega rum, så att de i Stockholm och Göteborg skulle erhålla nedsättning till 40 procent, men i öfriga städerna till 50 procent. Då jag icke har klart för mig hvad som är egentliga orsaken till denna skilnad, skulle det vara intressant att höra någon af utskottsledamöterna derom yttra sig. Det synes mig visserligen vara antagligt, att skeppsklarerarne i Stockholm och Göteborg hafva en större inkomst än skeppsklarerarne i öfriga städer, och att det alltså är billigt, att de få åtnjuta en nedsättning af endast 40 procent; men, efter hvad jag tror, äro äfven notarii publici tjänsterna i Stockholm och Göteborg mera inkomstbringande än i öfriga städer, och Bevillnings-Utskottet synes mig därför hafva bort tillämpa samma grundsats i afseende å notarii publici som i afseende å skeppsklarerarne. Nu har emellertid, som nämndt är, Utskottet på alldeles motsatt sätt förfarit, i det att Utskottet för notarii publici i Stockholm och Göteborg föreslagit en

nedsättning af 50 procent, men för dem i öfriga städer af endast 40 procent.

Herr Nils Larson: Den föregående talaren har, så vidt jag kunnat fatta, icke framställt någon anmärkning mot den åtgärd, Utskottet föreslagit, nemligen nedsättning uti den ifrågavarande stämpelafgiften, utan hans anmärkning gick endast derpå ut, att det icke vore alldeles riktigt, att nedsättningen ej skett med samma procenttal för alla, och han önskade en förklaring angående orsaken till den olikhet uti procenttal för nedsättningen å olika ställen, Utskottets förslag innehöle. Dertill får jag svara, att förklaringen är mycket lätt funnen; den består helt enkelt deri, att man velat i tariffen bestämma en någorlunda rund siffra, och undvika att i förordningen upptaga det tal, hvilket skulle blifva den absoluta följden af ett visst procentafdrag.

Jag yrkar bifall å punkten.

Herr Hæggström: Då det synes sanuolikt, att punkten nu genast kommer att afgöras, ber jag att få framställa ännu en anmärkning mot densamma. Utskottet har föreslagit, att för fullmakter, som af rikets hofrätter utfärdas, all stämpelafgift skulle eftergifvas. Kongl. Maj:t åter har i sin proposition föreslagit, att dessa fullmakter skulle utöfver den i allmänhet för dylika handlingar stadgade stämpelafgift beläggas med en särskild tilläggsstämpel af 3 kronor 50 öre, motsvarande nu utgående lösen och sigillpenningar, hvilka afgifter hädanefter komme att upphöra. Då jag icke vet något skäl, hvarföre den af Kongl. Maj:t föreslagna stämpelafgiften skulle borttagas, yrkar jag afslag å Bevillnings-Utskottets omförmälda hemställan och bifall till Kongl. Maj:ts proposition.

Herr Nils Larson: Äfven uti denna del synas mig skälen för Utskottets hemställan vara mycket lätt funna, så mycket hellre som desamma innefattas uti fyra rader af Utskottets betänkande, der det uppgifves, att dessa fullmakter, som af hofrätterna utfärdas, äro så få till antalet, att de i fråga om statsinkomsterna spela alls ingen roll, då stämpelafgiften för ett år knappast skulle öfverstiga 20 kronor eller åtminstone icke uppgå till 30 kronor. Jag hemställer till Kamraren om det under sådana förhållanden kan vara skäl att belamra författningen med en särskild bestämmelse om dylika stämpelafgifter, hvilka skulle komma att gifva en så ringa inkomst, samt anhåller om bifall till Utskottets förslag.

Herr Hæggström: Såväl uppställningen som föredragningen af nu föreliggande betänkande äro så konstiga, att man lätt kan taga vilse, om hvilken punkt det är som föredrages. Jag har gjort mig skyldig till ett sådant misstag, då jag framställt mina anmärkingar angående stämpel å af hofrätterna utfärdade fullmakter vid denna punkt i stället för vid nästföljande fjerde punkt. men sådant må väl vara

Angående
ändringar i
stämpel-
pappersför-
fattningen
(Forts)

Angående
ändringar i
stämpel-
pappersför-
fattningen.
(Forts.)

förlåtligt, då till och med en ärad utskottsledamot, som handlagt frågan inom Bevillnings-Utskottet, begått samma misstag.

Jag har emellertid vid denna tredje punkt intet yrkande att framställa.

(Öfverläggningen förklarades slutad. Utskottets förslag bifölls.)

Punkten 4.

I sin till denna Riksdag afåtna proposition N:o 12, rörande förändringar i nu gällande föreskrifter angående stämpladt papper, hade Kongl. Maj:t, bland annat, föreslagit, att fullmakter, som af rikets hofrätter utfärdas, skulle utöfver den i allmänhet för dylika handlingar stadgade stämpelafgift beläggas med en särskild tilläggsstämpel af 3 kronor 50 öre, motsvarande nu utgående lösen och sigillpenningar, hvilka afgifter hädanefter komme att upphöra.

Beträffande denna nådiga framställning var i förevarande punkt den hemställan af Utskottet gjord,

att den af Kongl. Maj:t i omförmälda hänseende föreslagna särskilda stämpelafgift måtte af Riksdagen eftergifvas.

I anledning af hvad sålunda blifvit hemstäldt, yttrade

Herr Hæggström: Då Kongl. Maj:t lemnat fullgoda skäl för sin uti förevarande fråga afåtna proposition, men Utskottets skäl icke synas mig giltiga, yrkar jag bifall till den Kongl. propositionen, samt afslag å Utskottets förslag.

Herr Nils Larson: Med åberopaude af hvad jag nyss yttrade angående denna sak, hemställer jag deremot om bifall till Utskottets förslag.

Vidare anfördes icke. Sedan Herr Talmannen framställt propositioner enligt de gjorda yrkandena, blef Utskottets hemställan bifallen.

Punkten 5.

Med föränledande af dels Kongl. Maj:ts ofvan omnämnda proposition till Riksdagen och dels en af Herr *Holmqvist* inom denna Kammarväckt motion (N:o 21) hade Utskottet, som icke dragit i tvifvelsmål, det Riksdagen, i likhet med Kongl. Maj:t, ansåge statsverkets kostnader för den nyligen fastställda lönereglern för rikets hofrätter böra med förhöjda stämpelpappersafgifter å hofrätternas expeditioner ersättas, och som derjemte för sin del gillat Herr *Holmqvists* berörda motion, i hvad den afsåg att stämpelpappersafgift äfven i brottmål hädanefter borde i allmänhet utgå, framställt det förslag,

att den i § 5 af gällande författning stadgade fördelning af dom-

*Angående
ändringar i
stämpel-
pappersför-
fattningen.
(Forts.)*

stolar, embetsverk och myndigheter i afseende å beloppet af den stämpel, som erfordras till handlingar, hvilka dels derifrån utfärdas, dels dit inlemnas eller derstädes företes, måtte varda i så måtto förändrad, att afdelningarnes antal blefve fyra i stället för tre, att ur andra afdelningen uteslötes hof- och öfverrätter, att i samma afdelning deremot infördes justitiekansiers- och justitieombudsmans-expeditionerna samt krigsöfverdomstolar, och att tredje afdelningen komme att upptaga endast rikets hofrätter, samt fjerde afdelningen, utom de till den nuvarande tredje afdelningen hänfödda embetsverk, äfven Riksrätten.

Angående detta förslag uppstod öfverläggning, hvarunder anfördes af

Herr Bergius: Jag ämnar yrka återremiss af denna punkt; men för att motivera detta mitt yrkande nödgas jag något vidröra de förhållanden, hvarom de följande två punkterna handla.

Da häradshöfdingelönerna år 1874 reglerades och den vid häradsrätterna utgående expeditionslösen i sammanhang dermed nedsattes, åsyftades med denna nedsättning ingalunda att minska den afgift, som borde utgå för expeditioner vid häradsrätterna; utan, samtidigt med nedsättningen, i lösen bestämdes en motsvarande förhöjning i stämpelpappersafgiften. Sålunda tillkom den så kallade tilläggsstämpeln. Denna har nu medfört åtskilligt besvär för häradshöfdingarne, och det är af denna anledning Utskottet ansett, att den borde borttagas, och för den skull föreslagit, att stämpelafgiften skulle blifva lika, så väl vid häradsrätterna som vid rådstufvurätterna och hos Konungens Befallningshafvande och öfriga till första afdelningen hörande myndigheter. Häraf skulle dock följden blifva den, att, då expeditionslösen vid häradsrätterna är lägre än vid rådstufvurätterna och hos Konungens Befallningshafvande, afgiften för expeditionen i sin helhet jemväl skulle blifva lägre vid häradsrätterna än hos öfriga nysnämnda myndigheter. Detta är på intet vis riktigt och strider mot hvad alltid tillförene egt rum. Jag kan icke heller inse hvarför det skulle vara dyrare att få rättsanspråk bedömda vid rådstufvurätterna än vid häradsrätterna och hvad särskildt beträffar Konungens Befallningshafvande, som anlitas i en mängd smärre mål och ärenden, förefaller det mig synnerligen olämpligt, att de, som söka denna myndighet, skulle betungas med högre afgift än de, som tvista vid häradsrätterna. Utskottet har dessutom genom det sätt, hvarpå det affattat sitt förslag, i vissa fall kommit till ändå större olikheter än som nödvändigtvis betingas af olikheten i expeditionslösen vid härads- och rådstufvurätterna. Det heter nemligen i Utskottets förslag, att protokoll, ehvad det innefattar beslut eller icke, skall för hvarje ark förses med stämpel till belopp af en krona, men att för domar, utslag och resolutioner i hvarjehanda mål och ärenden skola erläggas för första arket två kronor och för hvart och ett af de öfriga arken en krona. Nu synes det af Utskottets motivering som om Utskottet skulle hafva antagit, att sist omnämnda stadgande rörande domar, utslag och resolutioner äfven skulle vara tillämpligt i fråga om härads-

*Angående
ändringar i
stämpel-
pappersför-
fattningen.
(Forts.)*

och rådstufvurätterna. Detta torde dock icke vara förhållandet, ty äfven då domar och utslag vid dessa underrätter särskildt utfärdas, sker det under form af protokollsutdrag, och det är i expeditionstaxans 8 § uttryckligen förbjudet dessa domstolar att utfärda domar, utslag och resolutioner med rubrik. Sålunda kunna bestämmelserna rörande domar, utslag och resolutioner icke afse underrätterna utan endast Konungens Befallningshafvande och öfriga till första afdelningen hörande myndigheter. Följden häraf blifver naturligtvis den, att en expedition, till exempel på ett ark, kommer att kosta vid häradsrätt för stämpelpapper en krona och i lösen likaledes en krona, tillhopa två kronor, vid rådstufvurätt för stämpelpapper en krona och i lösen två kronor, summa tre kronor, och hos Konungens Befallningshafvande för stämpelpapper två kronor och samma belopp i lösen, eller tillhopa fyra kronor. Hvad angår Öfverståthållare-embetet i Stockholm, skulle utslag i skuldfördringsmål, som der i allmänhet utfärdas under form af protokollsutdrag, följaktligen kosta tre kronor, under det att ett sådant utslag hos Konungens Befallningshafvande skulle betalas med fyra kronor; men resolutioner, meddelade i anledning af framställd begäran om verkställighet af andra myndigheters domar och utslag, skulle hos Öfverståthållareembetet betinga samma pris som hos Konungens Befallningshafvande, eller fyra kronor. För att bibehålla den likhet i afgifterna för expeditioner vid de särskilda underdomstolarne, som allt hittills förefunnits, men likväl undvika dessa tilläggsstämplar, som visat sig så besvärliga, har jag såsom den enklaste utvägen tänkt, att häradsrätterna skulle kunna hänföras till en särskild afdelning, på sätt som, i fråga om hofrätterna, Utskottet redan föreslagit, och är det med anledning häraf som jag nu yrkar återremiss af denna punkt.

Herr Lyttkens: Utskottet säger på 3:dje sidan af sitt betänkaende, att Utskottet sökt åstadkomma en af synnerligt behof påkallad förenkling af stämpelbeloppen i allmänhet, samt tillägger, att "härvid har det af flera skäl synt Utskottet vara af jemförelsevis ringa vigt om någon mindre rubbning i förhållandet mellan nu bestämda stämpelpappersafgifter för olika rättshandlingar komme att inträda; ty det ena som det andra afgiftsbeloppet har väl på sin tid icke blifvit eller kunnat blifva efter någon allmängiltig rättsgrund noga afvägd. Och öfverhufvud torde dessutom väl kunna antagas, att en utjemning, som medför någon högre utgift i ena och något lägre utgift i andra fallet, i längden någorlunda lika fördelar den beskattning en hvar får vidkännas". Jag får villigt medgifva, att Utskottet lyckats temligen väl i dessa sina sträfvan den till förenkling, och uppställningen af Utskottets förslag är också, långt från att vara klandervärd, förtjent af beröm och erkännande.

Men Utskottet uttalar här en sats, om hvilken mycket kunde vara att säga. Utskottet anser nemligen att det vore af jemförelsevis ringa vigt, om någon mindre rubbning emellan nu bestämda stämpelpappersafgifter för olika rättshandlingar komma att inträda. Denna mindre rubbning består, såsom en talare sade, deruti att utslag från

Konungens Befallningshafvande i skuldfordringsmål skulle, enligt Utskottets förslag, beläggas med 2 kronor karta i stället för att sådana handlingar för närvarande karteras med 25 öre. Denna skatteförhöjning af 800 procent, som kallas en "mindre rubbning" skulle vidare utjemnas på annat håll, och i sådant afseende föreslår Utskottet att minska stämpelpappersafgiften för fullmakter å skeppsklarerare- och stadsmäklarebefattningar, ehuru desse affärsmän ofta hafva en årlig inkomst af 40 å 60,000 kronor. Att sålunda göra beskattningen för den fattige tyngre och för den rike lättare än förut, detta kallar Utskottet att utjemna förhållandena. Men det finnes äfven andra oegentligheter i detta betänkande, hvilka äro värda att påpekas. Så t. ex. upptages i författningsförslaget bland handlingar, som skola vara försedda med stämpel, protokoll, som part eller sökande är pligtig att lösa, ehvad det innefattar beslut eller icke. Om nu en person som icke är part, vill lösa ett protokoll, huru skall då förfaras? Dessutom är en stor beskattning lagd på allmänheten genom alla dessa afgifter, som under första afdelningen upptagas för utslag af Konungens Befallningshafvande, Öfverståthållare-embetet m. fl. Vidare innehåller förslaget, att protokoll i brottmål skola beläggas med karta. Om nu inträffar, att en person som blifvit bestulen vinner i underrätt, men den anklagade besvärar sig i hofrätt och den bestulne ålägges inkomma med förklaring i målet, samt dessa förklaringar skola beläggas med karta — hvem skall då ersätta den bestulne denna utgift? Tjufven gör det icke.

Den nu föredragna punkten talar om sådana handlingar, som äro uteslutna från befrielse af karta. Det är för mig alldeles oförklarligt huru Utskottet kunnat komma till det resultat som nu skett. Jag skulle derföre vilja göra det yrkande, att hela denna punkt och äfven de följande, som med denna stå i sammanhang, måtte till Utskottet återremitteras för att undergå en af behovet synnerligen påkallad förändring i afseende å uppställningen.

Man skulle kunna säga, att rättvisans upprätthållande kostar staten stora summor genom de förökade lönerna och dyrtidstilläggen åt tjänstemännen. Men hvarför skall man väl bevilja en skatteförhöjning, så som nu föreslages, då en sådan icke af behovet påkallas. En talare från Upsala har ju sökt förklara, att statens ökade tillgångar bero, icke af ökade skatter, utan af nationens stigande välstånd.

Utskottet har i denna punkt föreslagit en skatteförhöjning i vissa karteafgifter från 25 öre till 1 och 2 kronor. Jag vågar icke komma med någon beräkning, huru denna skatteförhöjning skall komma att slå ut, då Utskottet icke lemnat några materialier för en sådan beräkning, men jag tror, att denna skatteförhöjning skall komma att uppgå till ett ganska betydligt belopp. Man må finna sig i en förhöjd beskattning, om en sådan af en oundgänglig nödvändighet kräves; men man bör äfven komma ihåg att den indirekta beskattningen drabbar så ofantligt olika de olika samhällsklasserna.

Denna förhöjning drabbar just den fattiga befolkningen, som får underkasta sig lagsökningar, och den stora allmänheten, som behöfver ingå till Konungens Befallningshafvande med ansökningar i småmål.

*Angående
ändringar i
stämpel-
pappersför-
fattningen.
(Forts.)*

*Angående
ändringar i
stämpel-
pappersför-
jättningen.
(Forts.)*

Också har denna indirekta beskattning den olägenheten, att den medför stora afbränningar för staten; och jag vill härvid häntyda på, hvad den kostar staten. Förutom tryckningskostnaden ega försäljningsmännen uppbära dels tre, dels fyra och dels ytterligare fyra procent, hvilket tillsammans gör en afbränning af elfva procent. Hvad den del af denna provision, som tillkommer landssekreterare och landskamererare, betäffar, så borde den rätteligen försvinna eller åtminstone, såsom Utskottet i sitt betänkande säger, nedsättas, då desse med försäljningen af stämpelpapper icke hafva annat besvär än att utlemna detsamma till försäljningsmännen; och vidkommande domares försäljningsprovision, så, ehuru jag medgifver, att försäljningen för dem medför icke blott besvär utan äfven någon risk, på grund hvaraf de också kunna anses vara berättigade till åtnjutande af sådan provision, så tror jag likväl, att, då desse embetsmäns provision numera ökats derigenom, att en handling, som förut belades med 25 öre, nu belägges med 1 R:dr stämpel, hvilket, ehuru besväret fortfarande är detsamma, gör en förhöjning i denna inkomst med 300 procent, Utskottet saknat skäl att föreslå en högre försäljningsprocent för domarne, åtminstone för dem, som bo i residensstäderna, hvilka senare hafva mindre besvär med försäljningen än de domare, som bo på landet. Också har Utskottet under föregående riksdagar oupphörligt afstyrkt motioner om en sådan förhöjning för domarne, men i år har åter Utskottet på grund af motion tillstyrkt densamma, till hvilket tillstyrkande jag icke kan finna något skäl, då domarnes inkomster af försäljningen numera fyrdubblats. Emellertid då domarne kunna afsäga sig försäljningen, och det för den stora allmänheten skulle vara en stor förlust, om den icke hos domaren kunde få köpa behöfligt stämpelpapper, så vill jag icke yrka någon nedsättning i den för domarne föreslagna försäljningsprovisionen; jag har endast velat häntyda på nödvändigheten af att icke höja småkartorna och derigenom åstadkomma en ofantlig skatteförhöjning, hvaraf elfva procent skulle gå förlorade för staten.

Jag yrkar återremiss i det af mig nu angifna syfte.

Häruti förenade sig Herrar *Lind, Hjelm, August Pettersson, Anders Svensson, Jonas Jonasson* i Gullaboås och *Nils Pettersson*.

Herr Berg: Äfven jag har för afsigt att yrka återremiss af den nu föredragna punkten, rörande vederbörande embetsmyndigheters fördelning i särskilda afdelningar. De skäl, som föranleda mig dertill, äro till en del redan antydda af en föregående talare. Lika med honom anser jag nemligen nödvändigt, att häradsrätterna, i likhet med hofrätterna, komma att utgöra föremål för en särskild afdelning, emedan i annat fall förslaget ovilkorligen måste leda till en af omständigheterna ej påkallad förhöjning i stämpelpappersafgiften för de öfriga embetsverk, som nu höra till första afdelningen.

Men det finnes äfven en annan omständighet hvarpå jag nu fäster Kammarrens uppmärksamhet, nemligen att bland de myndigheter och embetsverk, hvilkas expeditioner, likasom dit ingifna handlingar, enligt Utskottets förslag skola beläggas med stämpelpapper, upptagits

Justitiekanslers- och Justitieombudsmans-expeditionerna. För min del anser jag emellertid, att, äfven om man i allmänhet vill ingå på Utskottets åsigt att låta expeditioner och ingifna handlingar i brottmål beläggas med stämpelpapper, sådant dock icke bör komma i fråga vid skrifter, som ingifvas till Justitiekanslern och Justitieombudsmannen. Vid klagomål eller anmälanden hos dem om en liden oförrätt af statens embets- och tjenstemän bör nemligen, enligt min tanke, den sökanden icke betungas med någon afgift till staten, och redan af sådan anledning anser jag det mindre lämpligt att handlingar, som till dessa myndigheter ingifvas, skola beläggas med stämpelafgift; men för deras befriande från dylik afgift förekomma dessutom andra rent praktiska skäl. Sådana anmälanden insändas nemligen ofta med posten till Justitieombudsmannen, och hvilken åtgärd skall då denne vidtaga, om skriften icke finnes belagd med stämpelpapper? Om en oförrätt verkligen synes hafva skett, skall han ändå, derföre att skriften ej varit karterad, underlåta att handlägga ärendet eller låta det blifva föremål för utredning? Eller skall han först skriva till Konungens Befallningshafvande för att söka få reda på den klagande och affordra honom karta till skriften? Det kan äfven inträffa, att en sådan skrifts författare är anonym, men förhållandena likväl äro sådana, att Justitieombudsmannen ej kan underlåta att med anledning deraf företaga undersökning; och huru skall han då, i fall skriften är okarterad, förhålla sig? Med afseende härå anser jag att Justitiekanslers- och Justitieombudsmans-expeditionerna, som äro upptagna i andra afdelningen af Utskottets förslag, böra derifrån uteslutas, och nuvarande stadgaue om befrielse ifrån stämpelpapper å handlingar, som till dem ingifvas, fortfarande bibehållas.

Frågan, huruvida krigsöfverdomstolarne och riksätten böra, såsom Utskottet föreslagit, upptagas ibland de myndigheter, hvilkas expeditioner böra stämpelbeläggas, kan icke för närvarande bestämmas, utan torde blifva beroende af det beslut, som kan komma att fattas vid Utskottets förslag i en följande punkt, att med stämpelpapper belägga expeditioner och handlingar i brottmål; ty om sådana handlingar i allmänhet förklaras skola fortfarande vara från stämpelpapper befriade, böra naturligtvis ej heller krigsöfverdomstolarne och riksätten här upptagas. Jag yrkar att nu föredragna punkt måtte till Utskottet återförvisas.

Herr Holmquist: Lika med föregående talare och på de af honom framställda skäl anser jag att den föredragna punkten bör återremitteras, men jag måste på samma gång tillkännagifva, det jag är tacksam för den möda, Bevillings-Utskottet nedlagt uti arbetet för förenkling af stämpelpappersförordningen, i synnerhet med afseende å underdomstolarne på landet, der förvecklingar och misstag uti karteringen stundom förekomma. Genom den återremiss, som antagligen kommer att ega rum, skall utan tvifvel ytterligare några förenklingar och rättelser kunna vinnas.

Det skulle visserligen nu kunna vara tillfälle att svara Herr Lyttkens, men då Kammaren redan beslutat att hvarje punkt särskildt skall före-

*Angående
ändringar i
stämpel-
pappersför-
ordningen.
(Forts.)*

ingående
ändringar i
stämpel
pappers-
författningen.
(Forts.)

dragas och då hvad talaren anförde egentligen icke angår den nu föredragna punkten, så vill jag för närvarande icke uppehålla mig dervid.

Herr Torpadie: Då en föregående talare redan anfört det hufvudsakliga utaf hvad jag ämnat säga, kan jag vara helt kort. Några bland de föreslagna bestämmelserna hafva synts mig olämpliga just i det afseendet, att, då expeditionen utgår från en stadsdomstol, kostnaden för den rättssökande blir större än då expeditionen utgår från en landtdomstol. Man kan tänka — hvad som också ofra inträffar — att en person samtidigt ligger i tvenne rättegångar, hvaraf den ena är anhängiggjord vid domstol i stad, den andra vid domstol å landet. Då han utfått expeditionen, finner han att slutsummorna äro olika och att han fått betala mera vid stadens domstol än vid domstolen på landet. Naturligtvis jemför han då närmare olikheterna och finner att skilnaden ligger icke i stämpelpapperet, utan i det belopp, som blifvit åsatt i lösen. Tillhör han då de mindre bildade samhällsklasserna, drager han måhända helt naturligt misstanke om anledningen hvarföre lösen är påtecknad till högre belopp å de handlingar, hvilka expedierats från rådhusrätten än på handlingarne från häradsrätten och härigenom kastar kanske en oförtjent skugga på städernas domarecorps.

Vidare synes mig den höga lösen af karteringen betänkelig äfven i det afseendet att, oaktadt det länge varit lag i Sverige, att ingen af fattigdom skall förnekas rätt, man dock bör bemärka, att, om någon på grund af medellöshet begär befrielse från utgörande af rättegångskostnader, hans fattigdom skall med vederbörligt intyg styrkas. Nu föreställer jag mig att en person i sjelfva verket icke är så utblottad, att han kan erhålla ett fattigdomsbevis, så beskaffadt, att domstolen godkänner detsamma, men å andra sidan kan befinna sig i så små omständigheter, att han icke kan söka rätt, med mindre han beröfvar sig och sina närmaste det nödvändigaste.

Ser man slutligen och för det tredje på hvem, som skulle betala dessa höga afgifter, lär det vara ganska klart att, då de flesta rättegångar afse utsökning af någon fordran, hyra eller dylikt, det är just de fattiga, som mest drabbas af dem.

Jag har dertföre all anledning att förena mig med de talare, hvilka före mig yrkat återremiss.

Herrar *Mæchel*, *Ljth* och *Magnus Andersson* instämde med Herr Torpadie.

Herr Svensén: Af skäl, som herr Torpadie redan framställt, antar jag att såväl denna som några efterföljande punkter böra och komma att återmitteras, och jag begagnar dertföre tillfället att lägga Utskottet på hjertat att icke genom sina ändringsförslag söka åstadkomma så betydliga förhöjningar i stämpelpappersafgifternas nuvarande belopp, som skulle blifva följden af bifall till vissa af Utskottet föreslagna bestämmelser. Någon skatteförhöjning är under nuvarande förhållanden icke af behofvet påkallad, och jag tror dertföre att Utskottet, vid för-

nyad handläggning af åtskilliga punkter i förslaget, bör försöka att göra förändringar i nämnda afseende.

Herr Nils Larson: Jag ämnar icke motsätta mig den här framställda begäran om återremiss af den föredragna punkten och tror mig kunna försäkra, att Bevillnings-Utskottet icke lider af någon som helst rätthafverilusta, utan sannolikt mycket gerna skall foga sig i att taga frågan under förnyad behandling, i fall densamma, såsom jag har all anledning att förmoda, blir återförvisad till Utskottet jemte åtskilliga andra efterföljande punkter.

Den förste talaren angaf mycket riktigt orsaken, hvarföre han vid föredragningen af denna punkt, som i och för sig ej handlar om några afgiftsbelopp, utan endast om embetsverks och domstolars fördelning i vissa afdelningar, ansåg sig ock verkligen vara tvungen att, för att kunna motivera sitt yrkande om återremiss af denna punkt, till någon del yttra sig jemväl om vissa efterföljande punkter. Med anledning emellertid af hans yttrande, ber jag få nämna, att Bevillnings-Utskottet ansett lämpligt, att sjelfva bevillningsafgiften eller stämpelafgiften till staten är lika vid underdomstolarne å landet och alla de öfriga embetsverk och underdomstolar, som äro upptagna under en och samma afdelning. Man har deremot anmärkt, att derigenom utgifterna för de rättssökande vid vissa domstolar och embetsverk skulle blifva något större, emedan expeditionslösen vid domstolar i städer och förvaltande embetsverk är högre, än den är vid domstolar på landet efter senaste reglering af häradshöfdingarnes löner. Detta må vara sant, men kan det väl vara af så afgörande vikt och kan det i sjelfva verket ens gå för sig att göra kostnaderna på det hela taget för en part lika, antingen han har sitt mål anhängiggjort vid den ena eller andra domstolen? Det är neuligen många andra kostnader, som uppstå vid en rättegång, än lösen för handlingarne och stämpelafgiften till staten; och att det kommer derhän att få dessa extra kostnader lika för alla rättssökande anser jag, såsom nyss antydt, vara omöjligt. Så kan den ena parten hafva lång väg att resa för att komma till domstolen, under det en annan, som har sitt mål före vid rådstufvurätt och som är bosatt i den stad rätten är belägen, icke behöfver ådraga sig några dylika kostnader. Det är således icke så farligt med det anmärkta missförhållande, som skulle bestå deri, att kostnaderna för mål, anhängiggjorda vid rådstufvurätt, skulle, om Bevillnings-Utskottets förslag antages, blifva större än de vid häradsrätt. Vi må derjemte ihågkomma, att här icke är fråga om någon skilnad i afgifter för olika samhällsklasser, så att de större afgifterna, som innefattas i den dryga expeditionslösen, skulle uteslutande drabba städernas invånare, under det landtbon finge förmånen af lindrigare kostnader. Stadsbon har ofta en rättegång med landtbon, och är då den förre käre, så får han sitt mål utfördt vid landtdomstolen och kommer således i åtnjutande af samma lindring, som i allmänhet tillkommer landtbon vid underdomstolen på landet.

Hvad beträffar den anmärkning, som framstälts derom, att, enligt Bevillnings-Utskottets förslag, stämpelafgiften för första arket på domar,

*Angående
ändringar i
stämpel-
pappers-
författningen.
(Forts.)*

*Angående
ändringar i
stämpel-
pappers-
författningen.*
(Forts.)

utslag och resolutioner skulle blifva alltför dryg, så icke allebast instämmer jag häri, utan är sjelf betänkt på att föreslå en nedsättning till hälften af det belopp, Utskottet i detta afseende föreslagit, eller till en krona, och således till samma belopp som Utskottet tänkt sig det rätta i fråga om protokoll. Enligt min mening finnes det nemligen ingen giltig anledning att sätta lösen för dessa domar, utslag och resolutioner högre än för protokoll; ty expeditioner, som utfärdas under benämning eller i form af protokoll, kunna lika väl innehålla utslag, som andra expeditioner, hvilka utfärdas just under benämningen "utslag" och skrivas med s. k. rubrik.

Jemväl har anmärkts, att expeditionerna från Justitiekanslers-embetet och Justieombudsmans expeditionen icke borde, såsom Utskottet föreslagit, upptagas i någon af de ifrågavarande afdelningarne. De skäl, som härför anförts, kan jag ej annat än gilla och instämme derföre i det yrkande, att omförmälda embetsverk hädanefter likasom hittills icke upptagas i stämpelpappersförfattningen. Dock ber jag få nämna, att anledningen, hvarföre de utaf Utskottet blifvit upptagna i författningen, icke varit annan än den, att Utskottet föreslagit upphäfvandet af hittills gällande stämpelfrihet i brottmål och att således handlingar i sådana mål lika väl som i civila mål skulle blifva stämpelpligtiga; och då ansåg Utskottet konsekvensen fordra, att de brottmål, som behandlades på grund af framställningar till justitiekanslern eller justieombudsmannen måtte ställas i alldeles samma kategori, som andra brottmål. Jag är således med om, att förslaget i denna del strykes.

Allt hvad som i dessa afseenden blifvit emot ännu ej föredragna punkter yttradt och jag nu tagit mig friheten att i någon ehuru ringa mån beröra, har från de föregående talarnes sida varit nödvändigt att säga för att motivera deras yrkande om återremiss af den nu föredragna punkten. Men man har äfven gått vida derutöfver och yttrat åtskilligt, som icke har någon den ringaste gemensamhet med frågan om embetsverkens och domstolarnes klassificering, och jag skall icke nu tillåta mig att upptaga sådant till bemötande.

Jag slutar med hvad jag börjat eller med det förklarande, att jag icke vill motsätta mig den begärda återremissen, i synnerhet som jag har mig bekant att många af Kammarens ledamöter önska den.

Herr Bergius: I anledning af Herr Nils Larssons yttrande ber jag få säga endast ett par ord. Då jag uttryckte den mening att afgiften för en expedition borde vara lika vid rådstufvurätt och häradsrätt, så tänkte jag icke på förhållandet mellan städernas och landsbygdens innevånare, utan derpå, att, likasom rådstufvu- och häradsrätter, såsom begge underdomstolar, i öfrigt äro likställda, afgifterna för rättssökande vid dessa båda slags domstolar äfven borde vara lika. Detta utgjorde egentliga grunden för mitt yrkande, och den omständigheten att man kan hafva längre eller kortare väg till domstolarne, hvilket ju äfven kan inträffa för dem som hafva rättgångar i städerna torde icke vara af beskaffenhet att böras taga i betraktande vid bedömande af förevarande fråga.

Herr Ola Andersson: Jag skall anhålla att få biträda yrkandet om återremiss i den syftning att man, så vidt möjligt är, må söka undvika en skattetillökning som icke af ett förut fattadt beslut är föranledd och som icke under närvarande förhållanden är af behovet påkallad. Jag skall nu i öfrigt icke inlåta mig på frågans detaljer, utan vill endast uttala en allmän anmärkning öfver stämpelpappersförordningen i dess helhet.

Jag anser denna förordning lida af en betänklig brist, ty den hvilat nästan på ingen grund alls, endast på godtyckets. Utskottet säger sig hafva haft för ögonen — och det har ofta upprepat detta — att sträfva till enkelhet och tydlighet, ett sträfvande, som jag är långt ifrån att klandra, ty jag vill i alla lagar se enkelhet och tydlighet; men detta får dock icke vara hufvudsaken, utan hufvudsaken skall vara att lagen hvilat på rättvisa och rigtiga grunder.

Hvad den del af frågan beträffar, som rör tillökning i stämpelpapper till följd af minskad expeditionslösen, så kan det visserligen sägas att detta stadgande hvilat på en viss grund, enär denna afgift endast utgör en ersättning till statsverket för den tillökning i den kontanta lönen, som detta får till domaren utbetala; men hvad deremot beträffar den äldre stämpelpappersförordningen, så har Utskottet erkänt att, såsom jag nyss yttrat, densamma icke hvilat på någon annan grund än godtyckets. Man har tid efter annan gjort förändringar och lagt till 25 öre här, 50 öre der, o. s. v. efter som det fallit sig, och så har man gjort äfven nu.

Denna afgift bär pregel af att vara en ersättning som den enskilde lemnar till staten för gjordt arbete, en slags förbrukningsskatt, som jag för min del anser vara bland de till sin grund rigtigaste skatteslag, och jag anser det derföre vara af största vikt att icke behandla denna sak vårdslöst, utan uppställa rigtiga grunder för denna afgifts utgörande.

Jag klandrar icke att Utskottet nu icke slagit in på denna väg, ty det kräver mera tid än Utskottet kunnat dertill disponera, men jag har dock velat uttala denna anmärkning.

Till sist ber jag, i afseende å Herr Nils Larsons yrkande om nedsättning i afgiften för domar och utslag från Konungens Befallningshafvande, att deri få instämma så till vida, att jag önskar denna nedsättning ändå större, nemligen 50 öre i stället för 1 krona.

Jag förenar mig i yrkandet om återremiss.

Herr Lyttkens: Jag begärde ordet till följd af ett yttrande af en ledamot i Bevillnings-Utskottet. Han sade, att han vore nöjd med om den stämpel, hvarmed utslag och andra dylika handlingar, utfärdade af Öfverståthållareembetet eller Konungens Befallningshafvande skulle beläggas, nedsattes till 1 krona, och han förklarade sig således nöjd med en förhöjning af 400 procent. Jag får göra Kammaren uppmärksam derpå, att Kongl. Maj:t i sin proposition icke föreslagit någon förhöjning alls i detta hänseende, eller jag vet icke heller att vi hafva någon anledning till att vidtaga en dylik skatteförhöjning, då till följd af lyckliga konjunkturer och välståndet i landet statsinkom-

*Angående
ändringar i
stämpel-
pappers-
förhöjningen
(Forts.)*

sterna blifva fullt tillräckliga, utan att förhöja en skattetitel med 400 procent. Då jag sist hade ordet vidrörde jag ett förhållande, som först senare förekommer, men jag gjorde det för att visa huru orätt det är att pålägga indirekta skatter. Jag gjorde dervid eu felsägelse, i det jag nämnde landssekreterare i stället för landtränmästare, som jag nu ber att få på detta sätt rätta.

Om Herr Nils Larsons förslag skulle stå ovederlagdt, kunde det hända, att från Bevillings-Utskottet återkomme ett betänkaende, enligt hvilket nu ifrågavarande handlingar skulle draga en stämpelafgift af 1 krona, och då skulle vi befinna oss på samma ståndpunkt som nu. Det är därför jag vill protestera mot hans yttrande och yrka en återremiss i det syfte, att ingen förhöjning, som kan räknas såsom skatteförhöjning, må vid denna riksdag ifrågakomma. Skall någon förhöjning ske, bör sådant först komma i betraktande vid regleringen af landsstatstjenstemännens löner. Då kan det vara tids nog att vidtaga en förhöjning af stämpeln å dessa handlingar, och då kan det vara godt nog att icke redan hafva förut gjort en sådan förhöjning, att man kommer upp till en stämpel, som blifver för hög och lägger för stor tunga på dessa småmål. Jag vill belysa förhållandet med ett exempel. En lagsökning inkommer till Konungens Befallningshafvande. Den blifver af motparten förklarad icke vara riktig. Konungens Befallningshafvande förklarar då målet tvistigt och förvisar det till domstol. Genast skulle beslutet härom beläggas med en stämpel af 2 kronor eller, såsom Herr Nils Larson föreslår, 1 krona. Jag tror att sådant skall lägga icke ringa tunga på den mindre rörelsen.

Jag vidhåller mitt yrkande om återremiss i det syfte, att Utskottet må utarbete ett nytt förslag med samma berömvärda förenkling, men tillika med den förändring, som är ännu mer berömvärd, att någon väsentlig skatteförhöjning icke må ifrågakomma, derest ej en sådan förhöjning föranledes af omregleringen utaf hradshöfdingarnes samt tjenstemännens i hofrätterna löneförmåner.

Chefen för Kongl. Finans-departementet Herr Statsrådet Forssell: Tvenne talare hafva redan vid denna punkt yrkat återremiss i det bestämdt uttalade syftet, att någon skatteförhöjning icke må ega rum.

Mot dessa yrkanden, för så vidt de kunna afse de från hofrätterna utgående handlingars kartering, ber jag att få framställa en invändning, som jag anser mig pliktig att, så vidt möjligt, göra gällande.

Kongl. Maj:t har vid denna riksdag framlagt ett af behövet framkalladt förslag om förhöjning i hofrätternas lönestater och Riksdagen har godkänt detta förslag. Derigenom har rättvisans skipande i Sverige blifvit i någon mån kostsummare än förut. Nu har i Sverige såsom i andra länder den grundsatsen gjort sig gällande att kostnaden för rättvisans skipande bör åtminstone i någon mån bestridas genom särskild ersättning af de rättsökande. Det synes mig vid sådant förhållande vara en enkel slutsats, att, då kostnaden för rättvisans skipande blifvit större, ersättningen från de rättsökande i motsvarande mån förhöjes. Man kan icke undkomma denna slutsats äfven genom en eljest lofvärd önskan att slippa skatteförhöjning och icke heller

genom att hänvisa derpå, att en skatteförhöjning möjligen nu icke är behöflig. Ty om också de 120,000 kronor, hvarmed hofrätternas stater komma att förhöjas, skulle kunna betäckas för år 1877 på annat sätt, antingen derigenom att inkomsterna stegras något utöfver hvad Kongl. Maj:t beräknat, eller ock derigenom att de nödiga utgifterna på öfriga hufvudtitlar nedsättas under de belopp Kongl. Maj:t föreslagit, så är det dock att märka, att detta gäller endast och allenast för 1877 års statsreglering, under det att den för hofrätterna beviljade löneförhöjningen är en ordinarie utgift, beräknad för en serie af kommande statsregleringar. Derföre synes mig nu rätta tidpunkten vara inne att bestämma äfven en ordinarie ökning af inkomsterna, ty eljest kan det hända, att de ökade utgifterna inverka på en kommande budget och förrycka densamma. Det är ur denna synpunkt, som jag tror att de båda förade talarnes yrkanden, att alls ingen skatteförhöjning må ega rum, icke vara rätt välbetänkta.

Angående
ändringar i
stämpel-
pappers-
författningen.
(Forts.)

Sedan öfverläggningen förklarats slutad, gaf Herr Talmannen först proposition på bifall till Utskottets hemställan och derefter, enligt det enda yrkande som förekommit, på återremiss; och beslöt Kammaren återförvisa punkten till Utskottet.

Punkten 6.

Af Kongl. Maj:t var föreslaget att följande från hofrätt utgående expeditioner skulle beläggas med stämplat papper till nedannämnda belopp nemligen:

Dom, på ett ark	10 kronor,
på två ark	12 "
på tre ark	14 "

o. s. v.

Utslag, på ett ark	8 kronor,
på två ark	10 "
på tre ark	12 "

o. s. v.

äfvensom att å Kongl. Maj:ts genom Justitierevisions-expeditionen utfärdade domar, utslag och resolutioner stämpelbeloppet för första arket måtte höjas med 2 kronor och således komma att uppgå till 15 kronor;

hvarjemte Kongl. Maj:t föreslagit, att en särskild tilläggsstämpel af 3 kronor 50 öre för första arket och 1 krona 50 öre för hvarje af de öfriga skulle bestämmas för *resolution med rubrik*, som från hofrätt utfärdas.

Utskottet, som ansett, dels att det hvarken vore nödigt eller lämpligt att bestämma en särskild stämpelafgift för "resolutioner med rubrik", dels att expeditioner från samma embetsverk, utan afseende på deras benämning af dom, utslag eller resolutioner, borde med lika stämpelafgift beläggas, samt dels att en jemlik förhöjning i stämpel-

Angående
ändringar i
stämpel-
pappers-
författningen.
(Forts.)

afgiften för alla Kongl. Maj:ts domar, utslag och resolutioner, oberoende af den kansliafdelning, från hvilken de expedierades, borde bestämmas, och som tillika funnit skäligt för egen del föreslå förhöjd afgift för domar, utslag och resolutioner, som expedierades från 1:sta och 2:dra afdelningarnes embetsverk, hade i denna punkt hemställt:

att stämpelafgiften för *domar, utslag och resolutioner*, som utgivas från de olika i 5 § uppräknade afdelningar af embetsverk och myndigheter, måtte bestämmas till följande belopp:

	1:sta Afd.		2:dra Afd.		3:dje Afd.		4:de Afd.	
	Kr.	öre.	Kr.	öre.	Kr.	öre.	Kr.	öre.
för första arket	2	—	2	—	9	—	15	—
för hvar och ett af de öf- riga arken	1	—	1	—	2	—	2	—

Rörande denna hemställan anförde

Herr Berg: Redan under mitt yttrande vid förra punkten antydde jag såsom motiv, hvarför jag å densamma yrkade återremiss, att jag trodde att stämpelafgiften för en del af de i den gamla första afdelningen upptagna myndigheter hade till vinnande af likställighet emellan dem och häradsrätterna, blifvit stald till högre belopp, än som erfordrades. Jag måste således äfven begära återremiss å denna punkt.

Jag vill väl icke bestämt motsätta mig all förhöjning i den nuvarande stämpelafgiften för de ifrågakvarande embetsmyndigheterna, men jag tror att denna icke bör nu göras större, än som föranledes af nödvändigheten att, till följd af de för vinnande af förenkling i andra delar gjorda nedsättningar, uppbunga stämpelafgiften till ungefär samma siffra som hittills.

Utskottets förslag, hvars förtjenster jag icke kan annat än erkänna, går nemligen ut på att åstadkomma en ganska väsentlig förenkling, derigenom att åtskilliga nu med stämpel belagda bevis och handlingar skulle derifrån befrias. Att detta komme att leda till en förhöjning i stämpelafgiften på andra håll, finner jag vara helt naturligt. Men jag tror dock att i fråga om handlingar, som expedieras från embetsverk, tillhörande första afdelningen, denna förhöjning blifvit föreslagen vida större, än som för ändamålet är behöfligt, och att den komme att drabba en del expeditioner, som efter min tanke minst torde tåla en så väsentlig förhöjning, nemligen de från landshöfdingembetena utgående expeditioner i lagsökningsmål, hvilka redan nu temligen tungt drabba obemedlade galdenärer. Hvad åter vidkommer de under tredje afdelningen upptagna embetsverk, eller Hofrätterna, synes mig den ifrågasatta förhöjningen i stämpelafgiften å de från dem utgående expeditioner ändamålsenlig. Sedan nemligen enligt den nu af Riksdagen beslutade löneregleringen för dessa embetsverk den lösen,

som för närvarande erlägges för derifrån utgående expeditioner, kommer att indragas, torde häraf en motsvarande förhöjning i stämpelafgiften finnas billig; och Kongl. Maj:t har derjemte föreslagit, att denna förhöjning skulle göras så stor, att statsverket icke i någon känbarare mån behöfde drabbas af de ökade kostnader, som förorsakats af den skeddå lönstillökningen. För min del tvekar jag ej heller att uttala såsom min åsigt, att, då kostnaderna för rättssökande ingenstädes torde vara så ringa som i Sverige, det synes vara ganska lämpligt, att, såsom förslaget innehåller, en förhöjd afgift lägges på de från hofrätterna utgående expeditioner. Beträffande kartebeloppen för utslag och resolutioner irån de i 2:dra och 4:de afdelningarne af Utskottets förslag upptagne myndigheter, har jag ingen anmärkning att framställa. Men då jag i allt fall, af redan anförda skäl, yrkar återremiss af frågan, ber jag få fästa Utskottets uppmärksamhet på en omständighet, som rör sjelfva uppställningen af författningen och som i min tanke kan gifva anledning till åtskilliga förvecklingar. Det heter nemligen att "*domar, utslag och resolutioner i hvarjehanda mål och ärenden*" skola beläggas med stämpel till de i denna punkt föreslagna belopp. Enligt hvad Utskottet i sin motivering å sid. 13 tydligt tillkännagifvit, har Utskottet likväl icke derunder inbegripit s. k. *tergal-resolutioner*, det vill säga sådana resolutioner, som tecknas å handlingarne vid deras utlemnande, utan ansett att dessa resolutioner ej skulle draga högre karta än den för utgående, ej särskildt specificerade handlingar finnes bestämd. En föregående talare har emellertid såsom stöd för sitt påstående att de i nu förevarande punkt föreslagna kartebeloppen vore för högt tilltagna, anført just de af mig nu nämnda resolutioner, som oftast endast afse verkställighetsåtgärder och dylikt. Till förekommande af missuppfattning tror jag fördenskull vara nödvändigt att efter orden "*domar, utslag och resolutioner*" tillägga orden "*med rubrik*", på sätt som skett uti förordningen om expeditionslösen, för att dermed få utmärkt att stadgandet gäller endast de resolutioner, som äro likartade med domar och utslag. Jag anser ett sådant tilllägg vara så mycket nödvändigare, som uti expeditionstaxan finnes en särskild föreskrift att underdomare i allmänhet äfvensom öfriga embetsmyndigheter i fråga om brottnål icke få utfärda domar, utslag och resolutioner *med rubrik*, till följd hvaraf underdomstolarnes utslag alltid expedieras genom protokollsutdrag och beläggas med den för protokoll stadgade lösen, och om, såsom nu blifvit ifrågasatt, stämpelafgiften för utslag och resolutioner sättes högre än för protokoll, synes det vara nödigt att tydligt utmärka det den högre afgiften ej må ifrågakomma äfven för sådana utslag, hvilka icke få annorledes än i sammanhang med protokollet expedieras.

En talare har i fråga om stämpelafgiften å *protokoll* framställt en anmärkning, som väl ej egentligen afser den nu föredragna punkten, men likväl med denna står i ett visst sammanhang, enär i författningsförslaget protokollen omtalas före de expeditioner, hvarom nu är fråga. Då det blifvit föreslaget, att stämpelpappersafgift skall utgå för "*protokoll, som part eller sökande är pligtig att lösa*", har talaren

*Angående
ändringar i
stämpel-
pappers-
författningen.
(Forts.)*

ansett tvekan kunna uppstå, huruvida och i hvad mån sådan afgift skall utgå för protokoll, som part väl icke är skyldig att lösa men ändock begär att utbekomma. Denna hans tvekan torde dock förfalla, enär man senare i förslaget finner ett stadgande om en lägre stämpelafgift för "*alla andra utgående*" handlingar, än de förut särskildt omnämnda, och efter mitt förmenande är det också fullt riktigt, att den, hvilken icke är pliktig att lösa en expedition, men likväl begär att få lösa den, dervid får vidkännas en billigare afgift, än den, som påkallat förhandlingen och således är skyldig att lösa expeditionen, och, långt ifrån att vilja häri föreslå någon ändring, skulle jag fasthellre önska, att äfven i fråga om utslag och resolutioner, ett tillägg i sådan riktning gjordes, så att den, som vore skyldig att utlösa sådana, finge vidkännas högre stämpelafgift, än den som icke är skyldig dertill.

Jag ber endast att dessa mina anmärkningar måtte antecknas, för att Utskottet sedan må dervid fästa det afseende, de må anses kunna förtjena, för hvilket ändamål jag, som sagdt, yrkar återremiss af den nu föredragna punkten.

Herr Talmannen aflägsnade sig nu, och Herr vice Talmannen, som i anledning deraf öfvertog ledningen af förhandlingarne, lemnade ordet till

Herr Holmqvist, hvilken yttrade: I likhet med den föregående ärade talaren, har äfven jag för afsigt att begära återremiss af denna punkt, så mycket mera, som Utskottet tyckes hafva föreställt sig, att „domar och utslag med rubrik“ skulle kunna förekomma vid alla afdelningar. Då vi emellertid veta att, på sätt den siste talaren antydte, dylika beslut icke få meddelas vid underdomstolarne, så faller det af sig sjelft, att denna benämning icke lämpligen kan inflyta vid denna punkt, utan torde här böra utslutas, för att i stället tilläggas vid nästa punkt.

Den föregående talaren har till diskussion upptagit frågan om ett uttryck, som förekommer i författningsförslaget, nemligen "part eller sökande, som är pliktig att lösa etc." Jag ber emellertid att få fästa den ärade talarens uppmärksamhet på, att det finnes personer, hvilka icke äro pligtige att lösa en expedition, men hvilka likväl efter mitt förmenande böra och rättvisligen måste få en dylik belagd med lika stämpel, som för den till lösens erläggande pligtige är stadgad, nemligen svarande parter. Dessa äro enligt expeditionstaxan icke skyldige att lösa en expedition, men äro dock ålagda att erlägga lika lösen som kärande, då de begära att få lösa expeditionen.

Således är den ärade talarens anmärkning uti ifrågavarande afseende efter mitt förmenande icke fullt tillämplig i annat fall, än der någon person, som icke hör till målet, vill deri lösa någon expedition.

Jag yrkar, att den föredragna punkten må till Utskottet återmitteras.

Vidare anfördes icke. Kammaren beslöt återförvisa punkten till Utskottet.

I *punkten* 7 hade Utskottet tillstyrkt:

“att Riksdagen, med upphäfvande af nuvarande 5 § 2 mom. och med förklarande att särskild tilläggsstämpel för kallelse, protokoll och kommunikationsresolution eller remiss samt stämning vid hofrätterna, på sätt Kongl. Maj:t föreslagit, icke må ega rum, samt att icke heller lagfartsbevis, såsom Herr Holmqvist i sin motion tillstyrkt, må beläggas med särskild tilläggsstämpel, måtte besluta, att för följande handlingar stämpelpappersafgift skall utgå till nedan nämnda belopp; nemligen:

Angående
ändringar i
stämpel-
pappers-
föreskriften.
(Forts.)

	1:sta Afd.		2:dra Afd.		3:dje Afd.		4:de Afd.	
	Kr.	öre.	Kr.	öre.	Kr.	öre.	Kr.	öre.
Handlingar som utgifvas:								
a) Protokoll, som part eller sökande är pliktig att lösa, ehvad det innefattar beslut eller icke, för hvarje ark	1	—	1	—	3	—	3	—
b) Stämningar, konstitutorial och förordnanden, för hvarje ark	1	—	1	—	2	—	2	—
c) Gravationsbevis, som af domare på landet meddelas, förses med stämpel till samma belopp som den för beviset utgående lösen								
d) Annat bevis, äfvensom alla andra utgående handlingar samt afskrifter, för hvarje ark	—	50	—	50	1	—	1	—
Handlingar som inlemnas:								
e) Ansökningar, besvär- och förklaringskrifter, som inlemnas till de under 2:dra, 3:dje och 4:de afdelningarne upptagna verk och myndigheter för hvarje ark ...	—	—	—	50	—	50	—	50

Herr Holmqvist yttrade: Enär denna punkt står i ett ganska nära sammanhang med den nästföregående, vill jag yrka, att jemväl denna må till Utskottet återremitteras. Jag ber att härvid få anmärka, att dels vid litt. a) i fråga om protokoll, som part eller sökande är pliktig att lösa, ehvad det innefattar beslut eller icke, borde inflyta, att jemväl de under mom. 6:o) omförmälda expeditioner här

Angående
ändringar i
stämpel-
pappers-
författningen.
(Forts.)

åsyftas, och dels att uttrycket "part eller sökande, som är pligtig att lösa," borde utbytas emot någon annan ordställning.

För öfrigt vill jag påpeka en omständighet, i fråga om den föreslagna stämpeln för gravationsbevis. Det heter nemligen under litt. c): "gravationsbevis, som af domare på landet meddelas, förses med stämpel till samma belopp som den för beviset utgående lösen". (Och mom. d) lyder: "annat bevis, äfvensom alla andra utgående handlingar samt afskrifter, för hvarje ark". Man kan möjligen häraf bilda sig den föreställningen, att gravationsbevis, som utfärdas af städernas domstolar, icke skulle förses med stämpel. Det är visserligen sant, att för gravationsbevis, som i stad utfärdas, erlägges för expeditionshafvande i stad gällande lösen, men det är dock tydligt, att sådana bevis skola skrivas på 50 öres karta. Jag tror också att Utskottet, då det sagt: "annat bevis" afsett äfven gravationsbevis utfärdadt i stad, men för undvikande af all missuppfattning hade det föreslagua mom. d) bort lyda: "gravationsbevis i stad jemte annat bevis" etc.

Herr Berg: Med anledning af den siste värde talarens yttrande, skall jag be att få framställa en erinran. Jag tror väl att nämnde talare har rätt deruti, att, då i författningsförslaget först omtalas "*gravationsbevis*", som af domare på landet utfärdas", och sedermera "*annat bevis*," det lätteligen kan uppstå någon villrådighet, huruvida gravationsbevis, som utfärdas af stadsdomstol, borde inbegripas under det senare uttrycket och således beläggas med den för "*annat bevis*" stadgade afgift.

Men jag föreställer mig dock att meningen varit sådan. Gravationsbevisen så i städerna som på landet, beläggas nu med eller *skrifvas på* stämplat papper till det för utgående handlingar i allmänhet stadgade belopp, som nu utgör 25 öre, men föreslagits att höjas till 50 öre, hvarförutan för dylika bevis erlägges föreskrifven lösen, af hvilken dock, hvad häradshöfdingarnes bevis angår, enligt den senaste löneregleringen, endast hälften tillfaller domhafvanden, men återstoden utgår med stämplat papper. Om nu, såsom förslaget mening synes vara, och den föregående talaren yrkat, detta förhållande kommer, hvad rådstufvurätterna angår, att bibehållas, och gravationsbevis i städerna således komme att, *jemte full lösen*, beläggas med särskild stämpelafgift, ser jag ingen anledning att deri göra ändring för dylika bevis på landet. Enligt förslaget skulle dock dessa ej komma att beläggas med någon särskild stämpelafgift utöfver den, som motsvarar den till statsverket indragna andelen af den förra lösens belopp. För vinnande af närmare öfverensstämmelse i detta fall anser jag derföre att äfven dessa bevis böra skrivas på sådant stämpelpapper, som i allmänhet användes till utgående expeditioner vid häradsrätterna och sedan ytterligare beläggas med särskild stämpel, till samma värde som beloppet af den lösen, som förut tillkommit domhafvanden, men numera ingått till staten.

En naturlig uppställning af denna paragraf, vore alltså, enligt min åsigt, att punkten c) och punkten d) bytte plats, så att i punkten c) upptoges:

“Bevis, äfvensom alla andra utgående handlingar samt afskrifter för hvarje ark 50 öre“ och derefter fogades ett tillägg, att gravationsbevis, som af domare på landet meddelas, dessutom skall förses med tilläggsstämpel till samma belopp, som den för beviset utgående lösen. Då skulle vid härads- och rådstufvurätterna likställighet i detta fall vinnas.

*Angående
ändringar i
stämpel-
pappers-
författningen.
(Forts)*

Jag instämmer i det framställda yrkandet om återremiss och har blott velat göra omförmälda erinran för att Utskottet må taga förhållandet i betraktande.

Herr Lyttkens: I den nu omtalade punkten c), står att “gravationsbevis, som af domare på landet meddelas, förses med stämpel till samma belopp som den för beviset utgående lösen.“ Det är visst mycket sant, att, när Riksdagen organiserade lönerna för häradshöfdingarne, så förklarades från statsrådsbänken, att Kongl. Maj:t icke ämnade att begagna sig af sin rätt att förändra lösen enligt expeditionstaxan, men därför är likväl ingen säkerhet och det skulle föranleda mycken villrådighet, i fall Kongl. Maj:t af en eller annan orsak höjde den ena eller andra slags lösen, om någon förändring i bevillningsstadgan skulle jemväl ega rum. Antingen skulle i sådant fall bevillningsstadgans afgifter höjas af Kongl. Maj:t eller ock skulle stor villrådighet komma att ega rum derom, huruvida handlingarne skulle beläggas med stämpel i förhållande till den gamla lösen eller den lösen, som enligt Kongl. Maj:ts stadgande skall utgå.

Som emellertid återremiss blifvit yrkad, så får jag anhålla att Utskottet vid frågans förnyade behandling ville formulera tydligt hvad meningen i detta hänseende är, om stämpelbeloppet skall bestämmas i förhållande till den lösen, som nu är, eller till den, som i framtiden möjligen kan blifva bestämd.

Herr Holmqvist: Jag ber att få instämna i den framställning, som nyss gjordes af en talare på stockholmsbänken, om att litteræ c och d i detta moment måtte byta plats, hvarigenom jag tror, att större tydlighet skulle vinnas, men jag anhåller på samma gång att nu få yttra några ord om Utskottets afstyrkande af mitt förslag, att lagfartsbevis skulle förses med stämpel, motsvarande det belopp, fastebref före regleringen af häradshöfdingarnes löner fått vidkännas. Det är uti 21 mom. af betänkaudet, som Utskottet sökt bereda staten en ersättning för den stämpelpappersafgift, hvarmed hittills fastebrefven varit belagda, dels genom att höja stämpelpappersafgiften på köpe-, bytes- och gåfvobref samt testamentariska förordnanden, då de till lagfart inlemnas, med 15 öre för hvarje 100 kronor af värdet, dels ock genom att lägga en förhöjd afgift af 20 öre å sådana handlingar, då de för lagfart inlemnas till häradsrätterna å landet, motsvarande det belopp man förut uppburit för fastebrefven.

Jag ber att få fästa herrarnes uppmärksamhet på, att, hvad Utskottet sålunda föreslagit, icke kommer att taga sig lika väl ut i tillämpningen, som på papperet, ty om stämpelpappersafgiften skulle utgå på sålt Utskottet i nämnda 21 mom. föreslagit, så skulle äfven den person, som sökt men icke erhållit lagfart, drabbas af och få vid-

*Angående
ändringar i
stämpel-
pappers-
förordningen.*
(Forts.)

kännas den kostnad af lösen för stämpelpapper, som förut endast varit lagd på sjelfva fastebrevet, och det är ju hvarken förenadt med billighet eller med rättvisa. Jag tror således för min del att, om vi göra en ny särskild afdelning i stämpelpappersförordningen för landet, vore bäst om sjelfva lagfartsbevisen försågos med särskild stämpel, så att icke kostnaderna hvarken af lösen eller af stämpelafgift, motsvarande det belopp, hvarmed förut fastebrevet belades, måtte drabba andra än dem som verkligen erhålla lagfart. Jag anhåller att Utskottet, om frågan till detsamma återremitteras, måtte taga detta i beaktande.

Herr Nils Larson: Af Herr Lyttkens har nyss uttalats den förhågan att, om, såsom här är föreslaget, skulle stadgas att stämpelafgiften för gravationsbevis, som af domare på landet meddelas, skola förses med stämpel till samma belopp som den för beviset utgående lösen, så skulle kunna inträffa att Kongl. Maj:t utan Riksdagens hörande helt enkelt ändrade expeditionstaxan, hvarigenom han i sjelfva verket utan Riksdagens medverkan gjorde en förändring i bevillningen, men i det fallet ber jag att få lugna Herr Lyttkens, emedan den förhågan i sjelfva verket icke eger någon grund.

Förhållandet är nemligen att, då lönera för härads höfdingarne på landet reglerades och bestämdes, ingicks mellan Kongl. Maj:t å ena och Riksdagen å andra sidan ett aftal under vissa vilkor, som Kongl. Maj:t af Riksdagen begärde och ibland dessa vilkor var äfven att Kongl. Maj:t uti sin proposition till Riksdagen förklarade sig vilja bestämma expeditionstaxan på uppgifvet sätt, om nedsättningarna i lösen af Riksdagen ersattes med motsvarande tillökning i stämpelafgifterna.

När nu förhållandet är sådant, är ju alldeles gifvet och påtagligt att Kongl. Maj:t icke skall göra några förändringar i denna del uti expeditionstaxan utan att först hafva derom gjort hemställan till Riksdagen; men jag ber på samma gång få tillägga att med hvad jag nu yttrat, jag ingalunda vill motsätta mig, om man på ett enkelt och verkställbart sätt kan i stämpelpappersförordningen utsätta i bestämdt belopp det stämpelpapper hvarmed gravationsbevis skola förses, i stället för att hänvisa till expeditionstaxan.

Herr Thomasson: Jag förenar mig i det framställda yrkandet om återremiss i denna punkt, och då jag förmodar, att detta yrkande kommer att af Kammaren bifallas, ber jag att få fästa Utskottets uppmärksamhet på, att det enligt min tanke är särdeles angeläget, att i Utskottets nya förslag i ämnet, den likställighet mellan stad och land, som alltid förefunnits och för närvarande eger rum i fråga om afgifter för rättshandlingar, äfven för framtiden bibehålles. Det kan väl icke vara lämpligt eller med rättvisa öfverensstämmande att för samma slags handlingar, utgående från likställda embetsverk skall, på sätt följden skulle blifva af Utskottets här föreliggande förslag, erläggas i lösen och stämpladt papper 3 kronor vid rådstufvurätt, men allenast 2 kronor vid häradsrätt.

Herr Nils Larson har visserligen sagt att här ej vore fråga om

att lägga olika afgifter på olika samhällsklasser; men om nu också en stadsbo någon gång processar vid domstol på landet, eller tvärtom en lantbo i staden, så blir det väl ändock regel att, om dessa afgifter sättas högre i stad, det är städernas invånare, som få vidkännas denna förhöjning, likasom att den lägre kostnaden vid häradsrätterna hufvudsakligen kommer landtboarne till godo. Det kan så mycket mindre vara skäl att genom förändring af stämpelafgiften göra den sammanlagda kostnaden för lösen och stämpladt papper högre för stad än för landet, som, efter hvad oss alla är bekant, städerna sjelfva bekosta sin jurisdiktions såväl i judicielt som administrativt hänseende under det kostnaden för motsvarande institutioner på landet bestrides af staten.

*Angående
ändringar i
stämpel-
pappers-
författningen.
(Forts.)*

Jag har endast velat leda Utskottets uppmärksamhet härpå för den händelse förevarande punkt, såsom jag hoppas, varder återremitterad.

Herr Berg: Jag skall icke länge taga Kammarens tid i anspråk, men jag ber endast, med anledning af det gjorda yrkandet att äfven lagfartsbevis skulle upptagas i detta nu föreliggande moment, att fästa uppmärksamheten på angelägenheten deraf, att om så sker, i allt fall stämpelafgift icke må läggas på andra lagfartsbevis än sådana, som grunda sig på köp, byte, gåfva, skifte eller testamente och således icke på dem, som grunda sig på arf, giftorätt eller annat dylikt laga fäng.

Öfverläggningen var slutad. Sedan Herr vice Talmannen gifvit propositioner såväl på bifall som återremiss, blef punkten till Utskottet återförvisad.

Punkterna 8 och 9.

Biföllos.

Efter föredragning af *punkten 10*, deruti Utskottet, under förutsättning att hvad detsamma föreslagit i punkterna 5, 6, 7, 8 och 9 blefve godkändt af Riksdagen, hemställt, att § 5 i författningen måtte erhålla den förändrade lydelse i sin helhet, som det vid betänkandet fogade författningsförslag innehöle, anförde

Herr Bergius: Till följd af Kammarens föregående beslut om återremiss af de närmast föregående punkterna 5, 6 och 7, yrkar jag att jemväl denna punkt måtte till Utskottet återförvisas.

Herr Nils Larson: Jag hemställer deremot, att den del af författningsförslaget, som motsvarar punkterna 8 och 9 i Utskottets föreliggande förslag, hvilka nyss blifvit af Kammaren godkända, jemväl måtte godkännas, men att författningsförslaget i de öfriga delarne som motsvaras af punkterna 5, 6, 7, måtte återremitteras.

Ingående
ändringar i
stämpel-
pappers-
författningen.
(Forts.)

Herr Bergius: Jag återtager mitt förra yrkande och ber i stället att få förena mig med Herr Nils Larson.

Sedan öfverläggningen förklarats slutad, biföll Kammarern Herr Nils Larsons yrkande; och hade således ifrågavarande § 5 blifvit godkänd, för så vidt den afsåg Utskottets hemställanden i punkterna 8 och 9, men i öfrigt återförvisad.

Punkten 11.

Bifölls.

Punkten 12.

Uti ofvan berörda nådiga proposition hade Kongl. Maj:ts föreslagit, att till Hofrätt ingifven *bouppteckning* skulle vid inlemnande och inregistrering beläggas med stämpel till samma belopp, som i fråga om underdomstol (å landet) vore stadgad och derutöfver 50 öre.

Utskottet, som funnit sig böra tillstyrka bifall till detta Kongl. Maj:ts förslag, utom hvad angick den nämnda särskilda tilläggsstämpeln af 50 öre, hade hemställt:

att den uti förevarande stadganden angående bouppteckningar af Utskottet vidtagna redaktionsförändring, hvarigenom orden "Hofrätt eller" blifvit på sitt ställe inskjutna, måtte af Riksdagen godkännas.

Herr Berg anförde: Det är icke för att motsätta mig det af Utskottet i denna punkt föreslagna tillägg jag begärt ordet, utan för att hemställa, huruvida icke i sammanhang dermed äfven borde vidtagas några andra ändringar. Den rubrik, hvarom här är fråga, börjar med orden: "*bouppteckningar förses med stämpel till "en fjerdedels procent af behållningen i boet;"*" dock må befrielse etc." Längre fram i samma stycke heter det: "*härfürutan skall bouppteckning, som till underdomstol å landet ingifves, då behållningen uppgår till eller öfverstiger 1,000 kronor, förses med särskild tilläggsstämpel, beräknad efter 20 öre för hvarje fulla 100 kronor af behållningen till och med 15,000 kronor, hvarefter tillägges för hvarje fulla 100 kronor af behållningen till och med 30,000 kronor 10 öre.*"

Då det, efter hvad häraf synes, för vissa bouppteckningar är bestämdt, dels en första afgift och dels en tilläggsafgift, hade man väl vid bestämmandet af dessa båda afgifters storlek bort använda enahanda beräkningssätt och således stadga, att den förra afgiften, likasom den senare, skulle utgå med visst belopp, för hvarje fulla 100 kronor af behållningen. Derigenom hade man undgått det dubbla besväret att först beräkna en fjerdedels procent af till exempel 3,999 kronor och sedan 20 öre för hvarje 100 kronor af beloppet.

Jag tror att skillnaden i statens inkomst icke blefve synnerligen stor, men en lättnad hade derigenom blifvit beredd dem, som skulle stämpel-

belägga dessa handlingar. Derjemte förekommer, att de *tilläggsstämplar*, som nu äro föreslagna, skola åsättas icke blott de bouppteckningar, som ingifvas till häradsrätterna, utan äfven dem, som inlemnas till hofrätterna. Bland de i stämpelpappersförordningen, rörande bouppteckningar, meddelade föreskrifter förekommer emellertid äfven följande: "har affiden person på flera orter efterlemuat egendom, hvaröfver särskilda bouppteckningar blifvit upprättade, må hvar och en af dem, utan att vara med stämpel försedd, ingifvas till den rätt, der egendomen är belägen, men skola sedermera samtliga inlemnas till den rätt, inom hvars domvärjo den affidne vid dödsfallet varit mantalsskrifven, hvarvid sammanräknade behållningen, enligt samtliga bouppteckningarne, skall tagas till grund för beräkningen af stämpelbeloppet; dock att härvid iakttages, att den här ofvan för bouppteckning, som till *underdomstol å landet* ingifves, föreskrifna tilläggsstämpel utan afräkning skall särskildt åläggas hvarje i detta hänseende stämpelpliktig bouppteckning efter dess behållning." När nu, enligt Utskottets förslag, de bouppteckningar, som till hofrätt ingifvas, jemväl skola fördes med tilläggsstämpel synes mig, att hvad i nyss omförmälda stadgande förskrifves, rörande tilläggsstämpel å vissa bouppteckningar, som vid *häradsrätt* företes, äfven bort stadgas för bouppteckningar af enahanda beskaffenhet, som till hofrätt ingifvas.

Det är för att i detta af mig nu antydda hänseende möjligen vinna någon ändring och emedan jag alltid är rädd för att framställa förslag till redaktionsförändringar som tillfället icke medgifver att taga under närmare granskning, som jag nu får begära, att äfven denna punkt måtte återremitteras.

Herr Nils Larson: Jag finner den nyss gjorda erinran med afseende på denna punkt vara fullkomligt riktig och välgrundad, hvadan jag vill i denna erinran instämma. Jag skall endast tillåta mig att uttala en från den nästföregående talarens mening afvikande åsigt derutiinnan, att jag tror, det en återremiss i och för den ifrågasatta förändringen icke är behöflig, emedan det härvidlag icke erfordras något, som man med skäl kan kalla en redaktionsförändring. Här erfordras blott att inflicka några få ord och det visar sig genast tydligt för hvem som helst hvarest dessa ord skola insättas. För att nu icke åter föränleda ett allt för vidlyftigt betänkande från Bevillnings-Utskottet, tager jag mig friheten hemställa att Kammaren måtte i ämnet fatta beslut; och vill jag i sådant afseende föreslå följande: att på andra raden af pag. 45 i författning-förslaget, som börjar med ordet "bouppteckning" måtte uteslutas orden "en fjerdedels procent" och i deras ställe insättas "25 öre för hvarje fulla 100 kronor," samt att i sista stycket under samma rubrik — detta stycke återfinnes icke i den nu framlagda delen af författningsförslaget, utan i nu gällande bevillningsförordning — mellan orden "som till" och orden "underdomstolar å landet" måtte inflickas orden "hofrätt eller".

Jag hemställer, att Kammaren ville nu genast derom fatta beslut, för att icke behöfva återremittera punkten.

*Angående
ändringar i
stämpel-
pappers-
författningen.*
(Forts.)

Angående
ändringar i
stämpel-
pappers-
författningen.
(Forts.)

Herr Berg: För min enskilda del skulle jag visserligen vara fullkomligt belåten med den förre talarens redaktion, men då jag alltid är rädd att så här på stående fot, om jag så får uttrycka mig, antaga en förändrad redaktion och jag derjemte befarar, att en del och kanske ganska många af Kammarens ledamöter icke hafva gällande stämpelförordning med sig och följaktligen icke äro i tillfälle att kontrollera om och i hvad mån den föreslagna redaktionen må vara lämplig, anser jag mig icke böra återkalla mitt yrkande om återremiss.

Öfverläggningen var slutad. Sedan propositioner gifvits dels på bifall, dels på återremiss och dels på antagande af det redaktionsförslag, Herr Nils Larson i sitt anförande framställt, blef punkten återförvisad.

Punkterna 13 och 14.

Biföllos.

I *punkten 15* hade Utskottet hemställt:

att *folkpass* eller *sjömansrulla för skeppare och besättning på resor till utrikes ort* måtte med en från 75 öre till en krona förhöjd stämpelafgift beläggas.

Beträffande denna hemställan anförde

Herr Lyttkens: Då vi återmitterat flera föregående punkter endast af det skäl att man bör undvika skatteförhöjningar, der dessa ingalunda kunna vara af behovet påkallade, får jag yrka, att af samma anledning äfven denna punkt, ehuru den deruti ifrågasatta förhöjningen är jemförelsevis obetydlig, måtte till Utskottet återmitteras, på det Utskottet må blifva i tillfälle att taga frågan under förnyad ompröfning.

Herr Nils Larson: I anledning af den förre talarens yttrande ber jag endast få fästa uppmärksamheten derpå, att den nu föredragna punkten icke står i något som helst samband med de punkter af betänkandet, Kammarerna redan återmitterat, hvadan jag hemställer om bifall till denna punkt.

Vidare yttrades ej. Efter det Herr vice Talmannen gifvit propositioner enligt de framställda yrkandena, bifölls punkten.

Punkterna 16—18:

Blefvo jemväl bifallna.

Punkten 19.

Nu gällande stämpelpappersförfattning föreskrifver, att *geometriska*

kartor, som utgifvas från General-landtmäteri-kontoret samt af landtmätare i landsorterna, skola beläggas med stämpel efter nedan nämnda grund och till följande belopp:

för hvarje helt hemman 20 öre,
derunder till och med tre fjerdedels hemman 15 öre,
derunder 10 öre.

Angående
ändringar i
stämpel-
pappers-
författningen.
(Forts.)

Utskottet hade tillstyrkt, att i stället för denna föreskrift måtte stadgas:

att *geometriska kartor*, som utgifvas från general-landtmäteri-kontoret samt af landtmätare i landsorterna, skulle beläggas med stämpel till belopp af 50 öre.

Herr Helander yttrade: Det nuvarande stadgandet om stämpelpapper för geometriska kartor är i hög grad orimligt, och jag kan ej annat än medgifva att Utskottets förslag, såsom högst enkelt, är vida att föredraga. Emellertid kan jag icke medgifva att, såsom Utskottet säger, det är rättvist och billigt och fixera ett lika belopp för alla kartor och att sätta detsamma så högt som nu är föreslaget. Mången karta kan åstadkommas på en timmes tid, så att väl 10 dylika medhinnas på dagen. Andra erfordra en tid af månaders, ja väl års arbete. Svårigen kan det vara billigt att den som i lösen för sin karta ej har att erlægga mer än 3 kronor, skall betala 16 $\frac{2}{3}$ procent af denna lösen, då en annan som löser en karta för 1000 kronor skulle slippa med $\frac{1}{200}$ procent.

Emot hvad Utskottet föreslagit kan för öfrigt anföras, att hvarje karta, blott den vore *geometrisk*, skulle beläggas med stämpladt papper, äfven om man eljest icke för densamma, såsom understundom händer, fordrar någon betalning, och likaledes om ock, såsom ofta inträffar, kartan ensamt upprättas för kronans räkning. Dertill kommer att andra kartor än geometriska, enligt Utskottets förslag, icke borde beläggas med stämpladt papper, oaktadt det äfven någon gång händer att t. ex., från landtmäterikontoren *geografiska* kartor uppå requisition mot lösen afritas. Sannt är att dylika kartor nu icke äro belagda med stämpelpapper, men dertill är anledningen att grunden för stämpelpappersbeläggningen nu är mantalets storlek, som naturligtvis ej var tillämplig i fråga om geografisk karta. Nu skulle dock, enligt Utskottets förslag, denna orimliga grund bortfalla, och då synes mig ock benämningen *geometriska* kartor böra utbytas mot den af *kartor* i fall beläggning med stämpelpapper verkligen bör komma i fråga.

Af förda anteckningar i generallandtmäterikontoret är det uttrönt att i medeltal räknadt för flera år stämpelpappersafgiften i det närmaste utgör en procent af kartans lösen. Nämnda afgift är dock mycket obetydlig. Densamma har nemligen i bemälda kontor utgjort:

för år 1873	kronor 15: 65.
„ „ 1874	„ 15: 35.
„ „ 1875	„ 10: 40.

summa för 3 år kronor 41: 40 för utgifna 276 kartor. Enligt Utskottets förslag, om detsamma varit un-

Angående
ändringar i
stämpel-
pappers-
för-
fattning.
(Forts.)

der uppgifna år tillämpadt, skulle stämpelpappersbeloppet hafva uppgått till 188 kronor, således emellan 3 à 4 gånger mer än hittills förhållandet varit.

Då af mig förut anställda beräkningar visat enahanda förhållande som det nu angifna, fast för annan tid, föranledde detta mig att vid 1874 års riksdag väcka motion om ändring i stämpelpappersförordningen i fråga om kartor, uti hvilken motion jag föreslog följande redaktionsförändring:

“*Kartor*, som utgifvas från landtmäterikontoren och af landtmätare, beläggas med stämplat papper till belopp motsvarande en procent af den lösen, som för kartan utgår, och som måste densamma åtecknas, hvarvid, om så erfordras, det bör iakttagas, att detta belopp jemkas till närmast liggande valör, hvarå stämpelpapper lyder. Är karta upprättad uteslutande för kronans räkning, så att kronan för lösen ensam debiteras, belägges densamma icke med stämplat papper”.

Mot detta förslag hade Utskottet hufvudsakligen ej annat att erinra än att det ej skulle vara uredt om genom förslaget stämpelpappersbeloppet skulle i allmänhet blifva ökad eller minskadt. Detta var verkligen då utredt, på sätt jag redan nämnt, men Utskottet hade derom ej fått kännedom. Ärendet förekom först efter medlet af maj i Kamrarna, och jag var då förhindrad att närvara.

Skulle nu någon förändring vidtagas i den rigtning att kartor fortfarande borde beläggas med stämpelpapper, så auser jag rigtigast vara att lösen för kartan, som utgår i mån af kartearbetets besvärighet, tages till grund för beräkningen, och detta på sätt jag år 1874 föreslog, helst, med en procent af lösen, i det hela taget stämpelpappersbeloppet för kartor icke blir hvarken större eller mindre än som nu är förhållandet. Nekas kan emellertid icke att statsverkets inkomst på denna afgift för kartor är ytterst ringa. Densamma utgör i medeltal årligen, efter hvad nyss uppgafs, endast omkring 14 kronor för alla de kartor som från generallandtmäterikontoret utgå. Från det landtmäterikontor jag förestår, erhåller statsverket icke en krona årligen, ja knappast 50 öre, och jag föreställer mig att förhållandet är enahanda vid rikets öfriga landtmäterikontor. Om ock dertill visserligen kommer något för landtmätarnes i orterna kartor, är det dock min öfvertygelse att allt sammanlagdt icke uppgår till ett par hundra kronor om året; ett belopp allt för obetydligt att för statsverket någon vikt dervid bör fästas, helst det har åtskilliga olägenheter med sig att belägga kartorna med stämpelpapper, hvarom här kan vara öfverflödigt att orda.

I andra rummet skulle jag visserligen för min del kunna godkänna ett förslag i öfverensstämmelse med det jag här ofvan omnämnt, grundadt på beräkning utaf en procent af lösen. Men den högst obetydliga inkomst för statsverket, som kartors beläggande med stämpelpapper inbringar, föranlåter mig hemställa att, med afslag å Utskottets förslag, Kamraren i denna punkt ville besluta, att rubriken *geometrisk kartor* bör ur paragrafen utgå.

Herr Nils Larson: Jag undrar om icke den nästföregående talaren, gjort mera af denna sak än dessa ifrågavarande 50 ören med skäl kunna anses förtjena. Jag finner väl, att han med sitt förslag åsyftar att åstadkomma den fullkomligaste rättvisa, då han, i stället för Utskottets förslag att stämpelafgiften skall bestämmas till belopp af 50 öre för hvarje sådan karta, hvarom här är fråga, utan afseende på dess omfång, vill att denna stämpelafgift skall utgå med en procent af den lösen, som kartan drager; men, churu jag tror, att det visserligen icke skall blifva svårt, eller åstadkomma mycket bryderi att uträkna, huru stort belopp denna procent skall utgöra i hvarje särskildt fall, hyser jag dock betänkligheter mot förslaget, enär det ju kan inträffa, att beloppet icke sammanfaller med det öretal, hvarå stämpelvalörer finnas; och hvarigenom det således icke skulle blifva möjligt att alldeles strängt tillämpa förslaget.

Vid sådant förhållande och då i allmänhet måste erkännas, att fullkomlig rättvisa aldrig står att vinna här i världen, anser jag, att, då man kommit rättvisan så nära, att i ett fall, sådant som detta, då det är fråga om penningar, orättvisan är begränsad inom ett belopp af 50 öre, man icke skulle hafva mycket att klaga öfver, derest vi nu godkänna Utskottets förslag.

Sedan Herr Talmannen nu återkommit, erhöll

Herr Helander åter ordet och anförde: Anmärkningen af den föregående talaren derom att jag icke skulle hafva förutsett att vid procentberäkning det kunde inträffa att man finge ett belopp, som icke har någon motsvarande valör i stämpelpapper är icke grundad, emedan jag uttryckligen nämmt huru man vid sådant förhållande skulle förfara. Anmärkningen är för öfrigt icke af ringaste betydelse emedan jag endast ifrågasatte procentberäkning, i händelse det ej ansågs lämpligt och billigt att helt och hållet borttaga stämpelpappersafgiften för kartor, hvilket senare var mitt framställda yrkande. Att saken skulle vara mycket obetydlig, såsom hans mening var, kan jag ej ingå på, ty det är ej utan betydelse att åstadkomma stor ojämnhet i en beskattning och ej heller att onödigtvis öka nuvarande beskattningen med 300 å 400 procent. Man har under diskussionen om föregående punkter framhållit obilligheten af den föreslagna stora förhöjningen, och jag förmodar att den åsigten har tillämplighet äfven här. Emellertid, då man till Utskottet återremitterat flera andra punkter torde det kanhända vara riktigare att äfven återremittera denna, i stället för att, såsom jag förra gången påyrkade, nu afgöra saken. Jag får således, med ändring af mitt förut gjorda yrkande, nu hemställa om återremiss.

Herr Lyttkens: Denna fråga är af så obetydlig vikt, att den knappt är värd de ord vi kosta på densamma. Jag ber dock att med anledning af Utskottets förmenande, att det vore följdrigtigt att, då egokartor öfver hemman och hemmansdelar hitintills blifvit med stämpel belagda, jemväl öfriga geometriska kartor blifva det, få erinra det jag för min del anser följdrigtigt att *alla* sådana kartor befrias

*Angående
ändringar i
stämpel-
pappers-
författningen.
(Forts.)*

Angående
ändringar i
stämpel-
pappers-
författningen.
(Forts.)

från påklistring af charta sigillata. Och i denna syftning yrkar jag återremiss af punkten.

Öfverläggningen var slutad. Herr Talmannen framställde propositioner på såväl bifall som återremiss; och enär den senare propositionen besvarades med öfvervägande ja, hade Kammaren således återförvisat punkten till Utskottet.

Punkten 20.

Bifölls.

Punkten 21.

Utskottet hade hemställt under litt. a:

att första momentet af den i författningens 6 § förekommande rubriken *köpe-, bytes- och gåfvobref* samt *testamentariska förordnanden* måtte erhålla följande förändrade lydelse: "*köpe- bytes- och gåfvobref* samt *testamentariska förordnanden* om fast egendom å landet och i städerna, bruk och manufakturverk, smiden och smidesrättigheter, frälsreräntor, fabriker eller andra inrättningar med hvad mera som under eganderätt förtryttras och vid domstolarne *lagfars* (i stället för uppbjudes), beläggas med stämpel till belopp af 75 öre (i stället för 60 öre) för hvarje fulla 100 kronor af värdet, beräknadt, för bytes- och gåfvobref samt testamentariska förordnanden, efter nästföregående årets taxeringsvärde samt för köpebref, efter den i penningar bestämda köpeskillingen, så framt denna icke understiger fastighetens taxeringsvärde, men i sådant fall efter sistberörda värde; *härfürutan skall å köpe-, bytes- och gåfvobref samt testamentariska förordnanden om fast egendom å landet eller i stad, som lyder under landsrätt, då dessa handlingar för lagfart ingifvas, stämpeln ökas med 20 öre för hvarje fulla 100 kronor af värdet till och med 20,000 kronor och sedermera för hvarje fulla 100 kronor med 10 öre.*" (Den sista kursiverade meningen utgör ett af Utskottet föreslaget tillägg till momentet.)

Efter uppläsning af detta förslag, begärdes ordet af

Herr Holmqvist, som yttrade: I öfverensstämmelse med hvad jag under diskussionen om 7:de punkten, angående lagfartsbevis, yttrat, får jag anhålla, det jemväl denna punkt måtte till Utskottet återremitteras. Och får jag af sådan anledning fästa uppmärksamhet på hvad jag då sade, nemligen att den person, som söker men ej vinner lagfart, ändock skulle enligt detta förslag drabbas af en utgift, motsvarande det belopp, som för fastebrefvet, i karta och lösen, förut erlades.

Herr Lyttkens: Instämmande med den siste talaren uti hans yrkande om återremiss, hemställer jag till Kammaren om det kan vara skäl att höja stämpeln å ifrågavarande fångeshandlingar med det emot lösen å de forna fastebrefven svarande beloppet. Ty då fastebref

ej vidare utfärdas, kan det väl ej vara skäl att ändock betunga allmänheten med lösen därför, ehuru under en *annan* form, nemligen i form af stämpel å fågushandlingen. I sammanhang härmed vill jag påminna om, hurusom man vid sistlidne riksdag, under diskussionen om ett af en enskild motionär väckt förslag om nedsättning af stämpeln å embets- och tjänstemäns fullmakter från 5 till 1 procent å lönen, bland annat anförde, att då, till följd af den nya lagfartsförordningens införande, den hittills utgående stämpeln å fastebref skulle komma att försvinna, och landtmannen dymedelst beredas en motsvarande förmån, hvarigenom han vid början af sin verksamhet ej blefve betungad med så stora utgifter som förut varit fallet, borde man äfven bereda embets- och tjänstemannen, då han första gången tillträder befattning med lön, enahanda förmån genom nedsättning af stämpeln å fullmakten. På det Utskottet emellertid må komma i tillfälle att närmare öfverväga de gjorda anmärkningarne, instämmer jag uti Herr Holmqvists yrkande om återremiss.

*Angående
ändringar i
stämpel-
pappers-
förordningen.
(Forts.)*

Herr Nils Pettersson: I likhet med föregående talare yrkar jag, att punkten måtte återremitteras. Och jag gör detta så mycket hellre som jag ifrån sistlidne riksdag lifligt erinrar mig behandlingen af frågan om införande af fastighetsböcker. Derunder framhölls nemligen den fördel, som för den stora allmänheten skulle uppkomma derigenom att, om förslaget bifölles, man skulle slippa att erlägga lösen för fastebref, emedan sådana då ej vidare skulle komma att utfärdas. För min del yrkade jag då att fastebrefven skulle bibehållas, emedan allmogen hade den föreställningen, att man genom dem vore bättre betryggad uti sin eganderätt. Men då de nu ej vidare existera, anser jag, att det är ovärdigt att begära, det man skall betala karta för en sådan handling.

Det är, enligt min uppfattning, alldeles tillräckligt med den tillökning som skett derigenom att stämpelns belopp blifvit föreslagen till 75 öre i stället för förut 60 öre för hvarje fulla 100 kronor af värdet, och jag yrkar följaktligen återremiss i syftning att få det föreslagna tillägget uteslutet.

Grefve Sparre: Jag är förekommen af de båda sista talarne och instämmer till alla delar i deras yttranden. Ända sedan den tid, jag sjelf satt ting, har jag ständigt förföljts af tanken på det egendomliga i att pålägga förvärf af fast egendom en så oerhörd skatt, som den i sådant hänseende nu bestämda, under det att man vid köp af lös egendom icke behöfver erlägga någon stämpelafgift alls. I andra länder, der man är i stort behof af ökade statsinkomster, plägar man belägga kontrakter i allmänhet med en viss stämpel, men här är det endast och allenast vid öfvergång af fast egendom, som staten uttager skatt och denna så oerhörd; ty, mine herrar, 75 öre för hvarje 100 kronor af egendomens värde är ingen obetydlig skatt, och denna skatt utkräfvdes just i det ögonblick, då man behöfver alla sina tillgångar för sjelfva förvärfvet af egendomen.

Denna egendomsskatt måste väl vara en qvarlefva från den tid, då

Angående
ändringar i
stämpel-
pappers-
författningen.
(Forts.)

staten, fattig och klen, behöfde begagna sig af alla möjliga resurser för att fylla sina behof och dervid pålade jorden, såsom det lättast åtkomliga beskattningsföremålet, icke allenast grundskatterna och alla möjliga onera utan äfven denna afgift, som erlägges då jorden öfvergår från den ene till den andre och utpressas just då man bäst behöfver alla sina tillgångar för att betala den nyförvärfvade fastigheten. Jag skulle vilja önska att många med mig deltagit i denna vedervärdiga kartering af köpebref, hvartill jag såsom domhufvande många gånger varit nödgad, för att rätt kunna inse hela det afskyvärda i denna stämpelafgift.

Af Utskottet har nu blifvit föreslaget, att ifrågavarande handlingar skola beläggas med stämpel till belopp af 75 öre för hvarje fulla 100 kronor af fastighetens värde och dessutom å landet en tilläggsstämpel i stället för den fastebrefven förut ålagda stämpelafgiften. Jag hade visserligen tänkt föreslå en minskning af de ursprungliga stämpelbeloppen, men, om detta icke låter sig göra, må vi åtminstone taga bort denna ifrågasatta tilläggsstämpel och i denna syftning anhåller jemväl jag om återremiss.

I Grefve Sparres yttrande instämde Herrar *Magnus Andersson, Lind, Jan Magnusson, Sven Andersson* och *Pehr Larsson*.

Sedan öfverläggningen härmed förklarats slutad, blef Utskottets ifrågavarande förslag återförvisadt.

Under *litt. b* var af Utskottet den hemställan gjord,

att de uti tredje och fjerde momenten af rubriken *köpe- bytes- och gåfvobref samt testamentariska förordnanden* af Utskottet vidtagna mindre redaktionsförändringar, sådana de i det betänkanDET bifogade författningsförslaget funnes intagna, måtte af Riksdagen godkännas.

I afseende på denna hemställan yttrade

Herr vice Talmannen *Wijk*: Då detta moment står i oskiljaktigt sammanhang med momentet a), som redan blifvit till Utskottet återförvisadt, hemställer jag, att Kammaren måtte besluta, att jemväl det nu föredragna momentet b) till Utskottet återremitteras.

Vidare anfördes ej. Enligt Herr vice Talmannens yrkande, beslöt Kammaren till Utskottet återförvisa jemväl det förslag, som under *litt. b*) blifvit framställt.

Punkterna 22—25.

Biföllos.

Punkten 26.

I sin förut omnämnda motion (N:o 21) hade Herr *Holmqvist* jem-

väl föreslagit, att stadgandet i stämpelpappersförordningens 6 § rörande i utländsk mynnsort ställda *prima vaxlar* beläggande med stämpel måtte erhålla följande förändrade lydelse:

“*Prima vaxlar* i utländsk mynnsort, ehvad de äro utställda af utländsk eller inländsk man och skola betalas inom eller utom Sverige, skola, då de motsvara ett värde af 100 kronor, förses med stämpel å en krona och derutöfver med 10 öre för hvarje fullt värde af 100 kronor, dock icke med högre stämpel än 10 kronor.

Utskottet, som i förevarande punkt yttrat sig öfver detta förslag, hade på anförda skäl hemställt,

att Herr Holmqvists motion i den del, hvarom här vore fråga, måtte lemnas utan afseende.

Herr Holmqvist begärde ordet och yttrade: Den framställning, jag genom min motion tagit mig friheten göra, är egentligen motiverad deraf, att uti allmänna rörelsen förekomma — åtminstone i södra delen af Skåne — ofta nog vaxlar i utländsk mynnsort å mindre belopp, och att det, efter min öfvertygelse, är obilligt, att dessa vaxlar på belopp af kanske 10, 15 å 20 kronor skola beläggas med stämpelpapper å 1 krona. Då härtill kommer, att det icke är fullt klart, huruvida dessa “*prima vaxlar*” skola beläggas med stämpel, såväl då de utfärdas utomlands men indrifvas här i landet, som då de här utfärdas och skola betalas, vare sig inom eller utom landet, får jag för min del hemställa, att förevarande punkt måtte till Utskottet återförvisas. Jag anser detta så mycket hellre böra ske, som, efter hvad jag erfarit, man kommit underfund med, att nu gällande stadgande ej sällan kringgås derigenom, att man gifver vaxlarne en annan benämning än den rätta, så att man kallar dem anvisningar, hvarigenom man undandraget sig att för dem betala stämpelpapper. Härjemte synes det mig vara billigt, att vaxlar, motsvarande ett värde af 100 kronor och derutöfver förses med stämpel efter graderad skala, på sätt jag föreslagit, så att en vaxel å högre belopp belades med högre stämpel än den å ett mindre belopp. På dessa skäl anhåller jag, att punkten måtte till Utskottet återremitteras.

Herr Peyron: Jag ber deremot att få hembära Utskottet min och, som jag tror mig tryggt kunna säga, större delen af svenska köpmanscorpens tacksamhet, för det slut, hvartill Utskottet, rörande Herr Holmqvists motion, kommit. Jag tror nemligen icke, att det är nödvändigt att höja stämpeln å de ifrågavarande vaxlarne i så betydlig mån, som Herr Holmqvist föreslagit, utan anser det tvärtom antagligt, att det komme att kännas ganska tungt; men om man nu återginge till det en gång bortlagda användandet af olika stämpelvalörer, skulle detta tvifvelsutän möta det mest kompakta missnöje. Då Rikets Ständer vid 1862—63 års riksdag beslöto införandet af en uniform stämpelafgift för nu ifrågavarande vaxlar, helsades detta beslut med stor och allmän tillfredsställelse. Jag kan icke inse att sedan dess

Angående
ändringar i
stämpel-
pappers-
författningen.
(Forts.)

något skäl tillkommit, som gjort en förändring i detta fall önskvärd; tvärtom har genom en under senare tider antagen förändrad arbetsordning den tid, som förflyter mellan en vexels försäljning å börsen och dess afhemtande af köparen blifvit ännu mera begränsad, och då köpmannen icke är i tillfälle att begagna hvilken för honom behaglig tid som helst för sina expeditioner, utan måste genast besörja dem, är följaktligen hvarje förenkling och lättnad i nu ifrågakarande hänseende icke allenast nyttig utan jemväl nödvändig. Jag ber alltså att få, med afstyrkande af Herr Holmqvists motion, yrka bifall till Utskottets hemställan.

Öfverläggningen förklarades slutad. Sedan propositioner blifvit gifna såväl på bifall som återremiss, biföll Kammaren Utskottets hemställan.

Punkterna 27 och 28.

Blefvo likaledes bifallna.

I *punkten 29* hade Utskottet tillstyrkt,

att stämpelafgiften för *vågattester* till läns erhållande måtte förhöjas från 25 öre till 50 öre.

Herr Sjöberg yttrade: Utskottet har i den nu föredragna punkten föreslagit en förhöjning af stämpelafgiften för vågattester till läns erhållande från 25 till 50 öre, efter det Utskottet uti sina yttranden vid flera föregående punkter antydt lämpligheten af, att de till visst antal öre förut bestämda stämplarne blefve förhöjda till en krona. Särskildt var detta förhållandet med stämpel å prestebref, som, förut bestämd till 40 öre, nyss på Utskottets förslag också blifvit, i hvad på Kammaren ankommer, höjd till en krona, och likaså i fråga om stämpel å skiljebref i äktenskap och trolofningar, hvilken stämpelafgift ansetts böra från 25 öre till enahanda belopp af en krona förhöjas. Nu har Utskottet sjelft sagt, att de låneafstal, vid hvilka dessa vågattester ifrågakomma, i allmänhet röra affärer af större betydhet, och det lider icke något tvifvel, att dessa attester äro långt mera värdefulla än både nyss omförmälda prestebref samt skiljebref i trolofningar och äktenskap. Vid sådant förhållande hemställer jag, huruvida icke en nödig öfverensstämmelse i beslut fordrar, att vi äfven i denna punkt taga steget fullt ut och höja stämpelafgiften för vågattester till läns erhållande från 25 öre till en krona. För vinnande af ändring i denna rigtning, anhåller jag således, det nu föredragna punkt måtte till Utskottet återremitteras.

Herr Nils Larson: Jag anhåller att denna punkt måtte bifallas.

Sedan öfverläggningen förklarats slutad, framställde Herr Talmannen propositioner på såväl Herr Sjöbergs som Herr Nils Larsons yrkande; och beslöt Kammaren återförvisa den förevarande punkten.

Punkten 30.

Bifölls.

Punkten 31.

Enligt Herr Talmannens proposition, bifölls denna punkt i hvad den afsåg de delar af stämpelpappersförfattningens 6 §, rörande hvilka Kammaren fattat definitiva beslut.

Punkten 32.

I *mom. a* hade Utskottet föreslagit,

att följande rubriker i författningens 7 §, de der alla afse att från stämpelafgift fritaga sådana handlingar i brottmål, hvilka, enligt eljest stadgade grunder, borde stämpelbeläggas, måtte ur paragrafen uteslutas, nemligen:

aktioner, fiskaliska;

ansökningar med klagan öfver tillfogadt våld eller oförrätt af kronobetjente eller andre embetsmän, när saken innefattar ett verkligt brottmål;

ansökningar i brottmål och fiskaliska aktioner;

besvärsskrifter och handlingar i brottmål och fiskaliska aktioner;

bevis af domare och embetsmän i brottmål;

brottmål, ransakningar, ansökningar, förklaringar och besvärshandlingar deri;

förklaringar, som angå brottmål;

klagomål öfver tillfogadt våld och oförrätt af embets- eller tjänsteman; och

ransakningar.

Rörande detta förslag anförde

Herr Berg: Jag ber att få yrka återremiss äfven af denna punkt. Jag vill visst icke bestrida, att det kan finnas skäl att i vissa fall belägga expeditioner i brottmål med stämpelpapper. När en målsägare sjelf anhängiggör ett mindre brottmål, synes det nemligen icke ligga något orätt uti att, då ett sådant mål vållar lika mycket besvär som ett civilt mål, hans expeditioner beläggas med stämpelpapper till samma belopp som det civila målet, helst det ibland händer, att kärande parter för att bespara kostnader söka genom ett mer eller mindre befogadt ansvarsyrkande få ett till sin natur civilt mål behandladt såsom brottmål, men jag anser det vara synnerligen vådligt, om icke från en föreskrift i antyddas syftning göras åtskilliga undan-

*Angående
ändringar i
stämpel-
pappers-
författningen.
(Forts.)*

Angående
ändringar i
stämpel-
pappers-
författningen.
(Forts.)

tag. Då jag genomgår de rubriker, som, enligt Utskottets förslag, skulle uteslutas från den §, som upptager de handlingar, hvilka för närvarande äro fria från stämpelpapper, och hvilka således enligt Utskottets förslag skulle komma att dermed beläggas, finner jag i första rummet *fiskaliska aktioner*, det vill säga sådana mål, der en embets- eller tjänsteman af allmän åklagare tilltalas för fel i embetet eller tjensten. Dessa mål anhängiggöras vanligen i hofrätten, der det särskilda förhållande iakttages, hvilket icke gäller för underrätterna, att äfven svarande parter äro skyldige att lösa utslag. Om nu Utskottets förslag bifölles, skulle således, i det fall att en advokatfiskal åtalar en domare för något förment tjänstefel, den från domaren infordrade förklaringen i målet alltid skrivas på stämplat papper; och äfven om domaren sedermera blefve af hofrätten frikänd, måste han ändå lösa utslag, skrifvet på karta. Skulle advokatfiskalen vidare hos Kongl. Maj:t öfverklaga hofrättens utslag, och Kongl. Maj:t utställa besvären till förklaring af domaren, måste denna ånyo till Kongl. Maj:t ingifva förklaring på stämplat papper; och om slutligen Kongl. Maj:t faststälde hofrättens utslag, finge domaren ytterligare lösa Kongl. Maj:ts utslag i målet, äfvenledes skrifvet på stämplat papper. Ehuru han blifvit frikänd både af hofrätten och Kongl. Maj:t måste han således vidkännas ej obetydliga utgifter till statsverket, och af hvem skall han nu få ersättning härför? Icke lärer, åtminstone annat än undantagsvis, advokatfiskalen kunna till ersättningsskyldighet förpligtas, och då ej heller Kongl. Maj:t och kronan lärer vilja åtaga sig den, synes åtminstone billigheten fordra att kostnaderna ej onödigtvis ökas genom stämpelafgifter å handlingar och expeditioner af nyssnämnda art.

Derpå komma *ansökningar* med klagan öfver tillfogadt våld eller oförrätt af kronobetjente eller andre embetsmän, och i afseende derå gäller hvad jag förut yttrat vid en föregående punkt, i fråga om likartade ansökningar till Justitiekanslers- och Justitieombudsmans-expeditionerna.

Vidare förekomma *besvärsskrifter och handlingar* i brottmål och fiskaliska aktioner, *ansökningar och förklaringar* som angå brottmål, *klagomål* öfver tillfogadt våld och oförrätt af embets- eller tjänsteman. Alla dessa handlingar anser jag dock böra fortfarande vara befriade från stämpelpapper. Ty om äfven stämpelafgift anses skola i brottmål förekomma, synes mig föreskrifter derom böra gälla endast de från myndigheterna utgående *expeditioner*, men icke besvär- och förklaringskrifter. Såsom en talare redan förut nämnt, skulle eljest målsegande i stöldmål eller andra gröfre brottmål, nödgas, då hans förklaring infordras, för densamma vidkännas stämpelafgift, hvilket icke kan vara billigt, särdeles då målsegaren icke anhängiggjort rättegången mot den tilltalade utan endast deri blifvit upplysningsvis hörd. Jag tror således, att, om Utskottet efter en återremiss vidhåller sitt förslag, att äfven handlingar i brottmål skola förses med stämpel, nödvändigheten likväl fordrar att derifrån göras åtskilliga undantag. Jag yrkar, som sagdt är, återremiss.

Herr Holmqvist: Äfven jag yrkar, att nu föredragna moment

mätte till Utskottet återremitteras. Såsom ett ytterligare skäl, utom de redan af föregående talare anförda för detta yrkande, får jag fästa uppmärksamheten derå att bevis och expeditioner angående ekonomi-, politi- och militärärenden undantagits från stämpelpappersafgift. Utskottet har visserligen sagt, att det funnit öfvervägande skäl tala för bibehållande af nu medgifven afgiftsfrihet för sådana ärenden; men för min del har jag icke kunnat upptäcka något skäl dertill. Genom bifall till Utskottets förslag i denna del skulle dylika mål komma att draga mindre utgifter än nu är fallet; ty dessa skulle hos häradsrätter hädanefter icke komma att kosta mer än 1 krona, då de deremot för närvarande kosta 2 kronor, hvilket belopp äfven efter förslaget skulle betalas vid rådstufvurätt i stad. Denna olikhet mellan domstolar på landet och i staden, som redan föranlåtit återremiss af 7 punkten, vill jag framställa såsom skäl för återremiss jemväl af nu föredragna punkts första moment.

*Angående
ändringar i
stämpel-
pappersför-
fattningen.
(Forts.)*

Vidare anfördes icke. Kammaren återförvisade momentet.

Mom. b) och c).

Biföllos.

Punkten 33.

Blef äfven bifallen.

Punkten 34.

Utskottet hade tillstyrkt, att uti författningens 7 §, (hvilken paragraf upptager de fall, då undantag eller befrielse från eljest stadgade stämpelafgifter medgifves), i stället för rubriken: "Bevis af domare och embetsmän i brottmål samt ekonomi-, politi- och militärärenden", mätte införas en så lydande rubrik:

"Bevis af domare och embetsmän i ekonomi-, politi- och militärärenden, samt bevis, tecknadt å företedd handling om lagfart, om fastställelse, förnyelse, dödande, relaxering eller postposition af in-teckning, om testamentsbevakning, om ingifvande af äktenskapsförord, morgongåfvobref och köpeafhandling om lösören eller om fastställelse af egoskifte och egoutbyte, äfvensom att rågångsförättning vunnit laga kraft."

Herr Berg yttrade: Endast med anledning deraf, att den punkt, som afsåg karteringen af handlingar i brottmål, blifvit återremitterad, ber jag att äfven å nu föredragna punkt få yrka återremiss, enär båda dessa punkter stå med hvarandra i nära samband. Utan att för min del vilja bestämdt yrka någon förändring i hvad Utskottet rörande bevis i brottmål föreslagit, önskar jag dock, på nyss anförda

Angående
ändringar i
stämpel-
pappers-
författningen.
(Forts.)

skäl, att frågan om och i hvad mån dessa bevis böra vara fria från stämpel eller icke må af Utskottet tagas i förnyadt öfvervägande.

Herr Holmqvist: I samma syfte som föregående talare yrkar äfven jag återremiss af denna punkt. Derjemte ber jag få fästa Kammarrens uppmärksamhet derpå att, genom bifall till punkten, en olikhet mellan stad och land i afseende å karteafgiften, till belopp af 50 öre för hvarje handling skulle uppstå. Denna olikhet skulle icke obetydligt minska statens inkomster i detta afseende.

Jag yrkar återremiss.

Sedan öfverläggningen förklarats slutad, blef punkten till Utskottet återförvisad.

I punkten 35 var af Utskottet hemställt, att rubriken *bouppteckningar* i författningens 7 § måtte erhålla följande förändrade lydelse

“Bouppteckningar, då behållna summan icke uppgår till 1,000 kronor, äfvensom efterlevande makes giftorätt, beräknad till hälften af behållningen, samt afskrifter eller utdrag af bouppteckningar; dock att från den särskilda tilläggsstämpel, som finnes stadgad för bouppteckningar, som till hofrätt eller underdomstol å landet ingifvas, något undantag icke eger rum.”

Efter uppläsning af ifrågavarande förslag anförde

Herr Berg: Jag tror, att jag nödgas begära återremiss jemväl af denna punkt, dock endast i afsigt att få ett förtydligande af densamma. Då Utskottet nemligen föreslår, att rubriken “bouppteckningar” i förevarande § 7 måtte erhålla följande förändrade lydelse: “Bouppteckningar, då behållna summan icke uppgår till 1,000 kronor, äfvensom efterlevande makes giftorätt, beräknad till hälften af behållningen, samt afskrifter eller utdrag af bouppteckningar; dock att från den särskilda tilläggsstämpel, som finnes stadgad för bouppteckningar, som till hofrätt eller underdomstol å landet ingifvas, något undantag icke eger rum,” så vill det nästan se ut, som om, derest förslaget bifalles, äfven afskrifter af bouppteckningar skola föras med tilläggsstämpel. Meningen torde emellertid ej kunna vara sådan; men om, såsom jag antager, stadgandet att friheten från tilläggsstämpel ej eger rum, utgör undantag endast från regeln om frihet från stämpel för bouppteckningar, då behållningen icke uppgår till 1,000 kronor, äfvensom för efterlevande makes giftorätt, synes undantaget också böra sättas omedelbart efter regeln och ej skiljas derifrån genom ett stadgande om afskrifter, hvarå det ej har afseende, och för att få ett förtydligande härutinnan, yrkar jag derföre återremiss af punkten.

Vidare yttrades ej. Punkten återförvisades.

Punkten 36.

Bifölls.

Punkten 37.

I öfverensstämmelse med den förändring Utskottet föreslagit i afseende derpå, att handlingar i brottmål skulle förses med stämpelpapper, hade Utskottet i denna punkt hemställt,

att de under motsatt förhållande i författningens 7 § upptagna stadganden angående stämpelfrihet för skrifter och handlingar, som till Justitiekanslersemetet och Justitie-ombudsmannen ingifvas eller derifrån utgå, måtte ur denna paragraf uteslutas.

Herr Berg yttrade: På grund af förut anförda skäl yrkar jag återremiss jemväl af denna punkt.

Öfverläggningen förklarades slutad; hvarefter punkten blef till Utskottet återförvisad.

Punkterna 38 - 40.

Biföllos.

I *punkten 41* hade Utskottet tillstyrkt, att 3 mom. af författningens 7 §, hvilket endast afsåge stadgandena i det uti punkten 7, till upphäfvande föreslagna 2 mom. af 5 §, måtte utgå.

Ordet lemnades, på begäran, till

Herr Löwenhielm, hvilken yttrade: Bland de expeditioner, som i § 7 af nu gällande förordning angående stämpelpappersafgiften äro upptagna såsom befriade från stämpelpapper, förefinnas äfven förmyndareförordnanden. Deremot är lösen för dylika förordnanden bestämd till två kronor, så väl vid härads- som rådstufvurätt. Enligt den författning, som här föreslås, skulle dessa förordnanden äsättas en tilläggsstämpel å två kronor vid rådstufvurätt och en krona vid häradsrätt. I öfverensstämmelse med hvad som här förut blifvit yrkadt om likställighet mellan rådhus- och häradsrätt i afseende på lösen för expeditioner, får jag nu anhålla om punktens återremitterande, på det Bevillnings-Utskottet må kunna taga det af mig angifna förhållande i betraktande.

I sammanhang härmed tillåter jag mig nämna, det jag tror, att vid de flesta häradsrätter och vid domstolar i allmänhet det icke blott är förmyndareförordnanden som utlemnas utan att beläggas med stämpel, utan äfven öfriga expeditioner och protokollsutdrag, som utfärdas rörande förmynderskap. Detta öfverensstämmer väl icke med författningens ordalydelse, men torde likväl hafva skäl för sig. Om

Angående
ändringar i
stämpel-
pappers-
författningen.
(Forts.)

t. ex. vid en underdomstol inlemnas en ansökning om en förmyndares entledigande och denna ansökning kommuniceras honom, så skulle det protokollsutdrag, som häraf föranleddes beläggas med stämpelpapper. Jag föreställer mig likväl, att hvad författningen stadgar om befrielse för förmyndareförordnanden från stämpelafgift skulle kunna utsträckas jemväl till expeditioner och andra uppdrag, som särskildt röra förmynderskap, och jag ber att i det fallet få nämna de utdrag af protokollet, hvarigenom förmyndare föreläggas att inkomma med bevis om fullgjord redovisningsskyldighet. Denna handling är för närvarande icke uttryckligen befriad från stämpel, men praxis är, att i allmänhet icke belägga den med sådan, hufvudsakligen derföre, att stämpelafgiften i de flesta fall drabbar medellösa personer. Ofta grundar sig deras underlåtenhet att inkomma med dylikt bevis på okunnighet om denna deras skyldighet, hvilken okunnighet åter kan härleda sig derifrån, att en myndling aflidit eller inträdt i gifte och på den grund icke vidare står under förmyndare, hvarför den senare mången gång icke anser det erforderligt att anmäla förhållandet. Han förelägges då att inkomma med redovisning, och detta föreläggande belägges med stämpelpapper. Ser domaren ett förmyndarens underlåtenhet i detta fall icke härleder sig från tredska, utan från okunnighet, så efterskänkes, enligt hvad jag tror, i de flesta fall lösen för protokollet, hvaremot stämpelpapper skulle detsamma åsättas och belöpande afgift derför erläggas.

Jag hemställer således vördsamt till Bevillnings-Utskottet, att, för så vidt återremiss af punkten medgifves, Utskottet måtte taga de af mig nu antydda förhållanden i öfvervägande.

Sedan öfverläggningen förklarats slutad, beslöt Kammaren återförvisa förevarande punkt.

Punkten 42.

På derom af Herr Talmannen framställd proposition, biföll Kammaren denna punkt endast såvidt den öfverensstämde med de af Kammaren beträffande författningsförslagets 7 § redan fattade definitiva beslut.

Punkterna 43—47.

Biföllos.

Uti *Punkten 48* var af Utskottet föreslaget, att 5 mom. af författningens 16 §, lydande sålunda: "Den som utlemnar vaxel, hvilken icke blifvit med stämpel behörigen försedd, böte 25 kronor", i stället måtte erhålla följande förändrade lydelse:

"Den som utställer, öfverlåter eller ock till godkännande eller inkassering företer vaxel, hvilken icke blifvit med stämpel behörigen försedd, böte 25 kronor".

I anledning af berörda förslag anförde

Herr Peyron: Vid denna punkt anser jag mig icke kunna underlåta att framställa några anmärkningar. Jag gör likväl först enahanda medgifvande, som herr Holmqvist nyss gjorde, eller att en mot författningens mening stridande tolkning med afseende å stadgandet i detta moment ofta nog gjort sig gällande, ehuru icke alldeles på samma grund, som den ärade talaren angaf. Men jag kan icke finna att Utskottet genom föreliggande ändringsförslag lyckats ställa saken till rätta. Lagstiftaren har påtagligen velat belägga med stämpel såväl här i landet i utländskt mynt försålda vaxlar, som äfven vaxlar, som hitkommit och efter skedd öfverlåtelse utlemnas. Det senare slaget torde ej så sällan hafva afyttrats, utan att stämpel varit påsatt. Dock anser jag icke, att de uttryck Utskottet begagnat skulle leda till det afsedda målet, ty att utställa och öfverlåta en vaxel kan i och för sig väl icke betinga anbringandet af stämpel, för såvidt vaxeln icke vidare utlemnas, utan är det först då vaxeln afhändes, som stämpeln bör ifrågakomma. Jag skulle derföre vilja föreslå, att orden "*den som utställer, öfverlåter*" utbytas mot orden "*den som vare sig såsom utställare eller öfverlåtare utlemnar.*" Utskottet har sedermera ansett sig böra tillägga, orden: "till godkännande eller inkassering." Detta är i min tanke mindre välbetänkt. Orimligheten af att med stämpel belägga en till inkassering hitsänd vaxel, då den företes för erhållande af accept, är påtaglig. En sådan vaxel blir näppeligen vaxel förrän accepten tillkommit, och utan detta godkännande är vaxeln värdelös samt bör således icke kunna göras till föremål för beskattning.

En vid inkassering godkänd vaxel skulle på sin höjd kunna blifva föremål för stämpelbeläggning, men äfven detta tror jag ej skulle leda till någon nytta. I och med detsamma förändringen införes i stämpelpappersförordningen skola endast ett fåtal vaxlar i utländskt mynt företes till inkassering. De utländska vaxlar, som här inkasseras, äro i allmänhet utfärdade af franska och tyska fabrikanter, speditörer m. fl. Dessa vaxlar, som här äro betalbara af våra mindre handlande eller fabrikanter, lyda vanligen på gauska små belopp och förmå ej bära större omkostnader än dem, som äro en följd af sjelfva inkasseringsåtgärden. Följden af den föreslagna förändringen skulle med afseende å så beskaffade vaxlar blifva den, att de hädanefter skulle utställas i svenskt riksmünt, och utställaren visste nog att hålla sig skadeslös genom att beräkna högre kurs och derigenom betunga våra mindre handlande och fabrikanter, men svenska statsverket skulle derpå enligt mitt förmenande icke få ett enda öre i stämpelafgift.

Jag anser derför att den af Utskottet föreslagna här påpekade delen af momentet lämpligast alldeles borde utgå, och jag anhåller hos Herr Talmannen om proposition å återremiss af punkten i det syfte, att nämnda 5 mom. af 16 § måtte erhålla en lydelse af följande innehåll eller något dylikt i samma syftning, som Utskottet finner vara ändå lämpligare.

*Angående
ändringar i
stämpel-
pappers-
författningen.*
(Forts.)

Den som, vare sig såsom utställare eller öfverlåtare, utlemnar vexel, hvilken icke blifvit med stämpel behörigen försedd, böte 25 kronor.

Vidare yttrades ej. Kammaren återförvisade punkten till Utskottet.

Punkten 49.

Enär, derigenom att fastebref icke vidare komme att utfärdas, en betydlig minskning i inkomsten af stämpelpappersbevillningen för innevarande år vore att motse, hade Utskottet, på det att bristen så skyndsamt som möjligt måtte afhjelpas, och under förutsättning att de förslag till förändrade bestämmelser, Utskottet i det föregående af betänkaudet afgifvit derom att stämpeln för fastebref skulle tilläggas den stämpel, hvarmed köpe-, bytes- och gåfvobref samt testamentariska förordnanden om fast egendom vid lagfart beläggas, komme att hufvudsakligen vinna Riksdagens bifall, gjort den hemställan:

att Riksdagen måtte besluta, att de nya bestämmelser i omfördälda hänseende, som af Riksdagen blefve antagna, skulle redan innevarande år, så fort ske kunde, vinna tillämpning, och för sådant ändamål i underdånig skrifvelse hos Kongl. Maj:t anhålla, att Kongl. Maj:t tücktes godkänna samma bestämmelser och derom utfärda särskild kungörelse, att genast lända till efterrättelse.

Rörande denna hemställan yttrade

Herr vice Talmannen Wijk: Då Utskottets hemställan i nu föredragna punkt står i oskiljaktigt sammanhang med 21 samt andra till Utskottets förnyade behandling redan återförvisade punkter af detta betänkande, så hemställer jag att Utskottets utlåtande i den nu föredragna punkten jemväl må till Utskottet återförvisas.

Herr Nils Larson: Jag hade icke något annat att säga, än hvad Herr vice Talmannen nu anfört, och instämmer med honom.

Öfverläggningen förklarades härmed slutad; och blef derefter punkten återförvisad.

Slutligen företogs nu till behandling

Punkten 1,

deruti Utskottet, under förutsättning af bifall till de förändringar, Utskottet föreslagit i stämpelpappersförordningens 5 §, hemställt, att vissa stämpelpappersvalörer, som enligt nu gällande stadgande skola vara att tillgå, men hädanefter blefve öfverflödiga, icke vidare behöfde finnas, samt att deremot föreskrift måtte lemnas derom, att helarks-

kartor å 2 och 3 kronor, som för närvarande icke finnas, skulle hädanefter vara att tillgå.

*Angående
ändringar i
stämpel-
pappers-
författningen.
(Forts.)*

Herr vice Talmannen Wijk yttrade beträffande denna hemställan: Jag anhåller om återremiss af denna punkt.

Herr Holmqvist: Jag begär också återremiss och önskar att Utskottet då jemväl må taga i betraktande huruvida, då vederbörande ega rätt att begagna så väl enkla som dubbla stämplat, de förra ej möjligen kunna, till icke ringa besparing för staten, uteslutas.

Öfverläggningen var slutad. Kammaren återförvisade punkten.

Enligt Kammarens här ofvan antecknade beslut hade det betänkandet bifogade författningsförslag således blifvit godkändt endast såvidt Kammaren bifallit hvad Utskottet hemställt, men i öfrigt till Utskottet återförvisadt.

§ 4.

Till bordläggning anmäldes följande inkomna ärenden:

Stats-Utskottets utlåtanden och memorial:

N:o 48, i anledning af väckt förslag om upphäfvande af den jordbrukarne åliggande kungs- och kronoskjutsskyldighet;

N:o 49, anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående rotering af de så kallade frisocknarne i Örebro län;

N:o 50, med förslag till sammanjemkning i anledning af Kamrarnes skiljaktiga beslut i fråga om Justitiekanslerns aflöning;

N:o 51, med förslag till voteringspropositioner i anledning af Kamrarnes skiljaktiga beslut uti åtskilliga frågor rörande anslagen under riksstatens Fjerde hufvudtitel;

N:o 52, med förslag till voteringspropositioner i anledning af Kamrarnes skiljaktiga beslut i åtskilliga frågor, rörande anslagen under riksstatens Åttonde hufvudtitel;

N:o 53, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga proposition angående aflöning åt en statsminister m. m., äfvensom en inom Första Kammaren i ämnet väckt motion;

N:o 54, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga proposition angående ny lönestat för statskontoret; och

N:o 55, i anledning af Kongl. Maj:ts nådiga proposition, angående ny lönestat för Mynt- och kontrollverken;

Sammansatta Bevillnings- och Lag-Utskottets betänkande N:o 1, i anledning af väckt motion om stadgande af böter för kommunalstämmas ordförande, som uraktlåter att fullgöra hvad honom enligt 37 § Bevillningsförordningen åligger; samt

Lag-Utskottets betänkande N:o 31, i anledning af återremiss utaf Utskottets utlåtande N:o 4 om förändrad lydelse af 13 § i 2 Kap. Strafflagen.

Dessa ärenden skulle uppföras främst å föredragningslistan för nästa sammanträde.

§ 5.

Ledighet från riksdagsgöromålen beviljades:

Herr <i>C. G. A. Tamm</i>	under	8 dagar från och med den	9 April
„ <i>J. Lyttkens</i>	„	10	„ „ „ „ „ 9
„ <i>S. Löwenhielm</i>	„	14	„ „ „ „ „ 10
„ <i>A. Bågenholm</i>	„	9	„ „ „ „ „ 11
„ <i>Nils Pettersson</i>	„	3	„ „ „ „ „ 11
„ <i>E. von Schoultz</i>	„	6	„ „ „ „ „ 12
„ <i>Anders Larsson</i> i Forssa	„	10	„ „ „ „ „ 12

Likaledes erhöll Herr *Per Nilsson* i Kulhult, hvilken förut beviljade ledighet från riksdagsgöromålen med den 6 i denna månad tilländagick, på derom af Herr Talmannen anmäld begäran, ytterligare sådan ledighet till den 16 innevarande April.

§ 6.

Justerades protokollsutdrag för detta sammanträde.

Kammarens ledamöter åtskildes kl. $\frac{1}{2}$ 3 e. m.

In fidem

Gustaf Westdahl.